

El continuum entre a i en

Una caracterització de les preposicions *a* i *en* des de la Lingüística Cognitiva

Jordina Frago Cañellas

Treball final de grau en Llengua i Literatura Catalanes
Universitat Oberta de Catalunya
Maig de 2021

Director: Roger Pérez i Brufau

RESUM

Aquest treball presenta una descripció de la semàntica de les preposicions *a* i *en* a partir de tres aportacions teòriques fonamentals de la Lingüística Cognitiva (LC): la metàfora conceptual, els esquemes d'imatge i la teoria de prototipus. Els usos espacials, temporals i nociònals d'aquestes preposicions poden explicar-se de forma motivada i des d'una perspectiva basada en el significat. A més a més, a diferència d'altres llengües com el castellà, en català hi ha una confluència d'usos entre *a* i *en*, fet que permet establir un *continuum* de valors entre ambdues preposicions. La LC és una disciplina que es fonamenta en l'ús de la llengua, per tant, mitjançant l'estudi de les ocurrences de les preposicions *a* i *en* en un corpus, es comprova si la distribució prototípica dels usos segons la teoria localista coincideix amb les dades obtingudes. L'anàlisi d'aquests resultats permet descriure els usos situats en el *continuum* entre les dues preposicions.

PARAULES CLAU: Preposicions, lingüística cognitiva, metàfora conceptual, esquema d'imatge, prototipus

ÍNDEX DE CONTINGUTS

RESUM	ii
ÍNDEX DE CONTINGUTS	iii
ÍNDEX DE FIGURES, GRÀFICS I TAULES	iv
LLISTA D'ABREVIATURES	v
1. INTRODUCCIÓ.....	1
2. LA LINGÜÍSTICA COGNITIVA	3
2.1. <i>La metàfora conceptual</i>	7
2.2. <i>Els esquemes d'imatge</i>	11
2.3. <i>La teoria de prototipus</i>	14
3. LA CATEGORIA PREPOSICIONAL.....	17
3.1. <i>Caracterització de la categoria preposicional</i>	17
3.2. <i>La preposició des de la LC</i>	18
4. LES PREPOSICIONS A I EN	20
4.1. <i>Els orígens de les preposicions a i en</i>	20
4.2. <i>Descripció i normativa de les preposicions a i en a la GIEC</i>	23
4.3. <i>Les preposicions a i en: esquemes d'imatge</i>	26
4.4. <i>La preposició a: usos espacials, temporals i abstractes</i>	28
4.5. <i>La preposició en: usos espacials, temporals i abstractes</i>	31
5. PROTOTIPICITAT I FREQUÈNCIA D'USOS	33
5.1. <i>Metodologia</i>	33
5.2. <i>Anàlisi i discussió de les dades</i>	34
6. <i>CONTINUUM</i> ENTRE LES PREPOSICIONS A I EN.....	37
7. CONCLUSIONS I FUTURES INVESTIGACIONS	40
8. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	42
ANNEXOS	
Annex 1. Ocurrences de la preposició <i>a</i>	48
Annex 2. Ocurrences de la preposició <i>en</i>	55
Annex 3. SP encapçalats per <i>a</i> i <i>en</i> en què les preposicions serien intercanviables.....	57

ÍNDIX DE FIGURES, GRÀFICS I TAULES

<i>Figura 1.</i> Esquemes d'imatge per a RECIPIENT i per a <i>out</i> (Evans, 2010, p. 43).....	12
<i>Figura 2.</i> Esquema d'imatge de CAMÍ i les preposicions <i>de</i> , <i>per</i> i <i>a</i>	13
<i>Figura 3.</i> Esquemes d'imatge bàsics per a les preposicions <i>a</i> i <i>en</i>	27
<i>Figura 4.</i> Esquemes derivats de l'aplicació de perspectiva en l'esquema bàsic de la Figura 3a	27
<i>Figura 5.</i> Derivació de l'esquema bàsic inicial per a l'explicació dels usos de <i>a</i> que expressen la localització en un punt d'una escala.....	27
<i>Figura 6.</i> Distribució d'usos i <i>continuum</i> entre les preposicions <i>a</i> i <i>en</i>	38
<i>Figura 7.</i> Xarxa semàntica dels valors preposicionals de <i>a</i> i <i>en</i>	41
<i>Gràfic 1.</i> Percentatges d'usos espacials, temporals i abstractes de <i>a</i> i <i>en</i>	34
<i>Gràfic 2.</i> Distribució dels percentatges dels usos de <i>a</i>	35
<i>Gràfic 3.</i> Distribució dels percentatges dels usos de <i>en</i>	35
<i>Gràfic 4.</i> Contrast dels usos compartits entre les dues preposicions.....	36
<i>Taula 1.</i> Aplicació de l'esquema ORIGEN-CAMÍ-META en el domini temporal i lògic....	11
<i>Taula 2.</i> Nombre de SP encapçalats per <i>a</i> i <i>en</i> en què la preposició és intercanviable..	37

LLISTA D'ABREVIATURES

CC	Complement Circumstancial
CD	Complement Directe
CDP	Complement Directe Preposicional
CI	Complement Indirecte
CRP	Complement de Règim Preposicional
<i>CTILC</i>	<i>Corpus textual informatitzat de la llengua catalana</i>
<i>DIEC</i>	Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans
<i>DCVB</i>	<i>Diccionari Català Valencià Balear</i>
<i>GCC</i>	<i>Gramàtica del català contemporani</i>
<i>GIEC</i>	<i>Gramàtica de la llengua catalana, IEC, 2016</i>
LC	Lingüística Cognitiva
LM	<i>Landmark</i>
SAdv	Sintagma Adverbial
SN	Sintagma Nominal
SP	Sintagma Preposicional
TR	<i>Trajector</i>

1. INTRODUCCIÓ

Aquest treball se centra en la descripció dels usos de les preposicions *a* i *en*. L'interès per aquest tema sorgeix de la complexitat que té explicar els diferents usos preposicionals d'una forma motivada, és a dir, sense partir d'una llista arbitrària, sinó posant èmfasi en el significat que transmeten i la relació que s'estableix entre ells.

Els objectius principals que es volen assolir són: en primer lloc, descriure el significat bàsic i els usos metafòrics de les preposicions *a* i *en* a partir de tres aportacions teòriques de la Lingüística Cognitiva (LC): els esquemes d'imatge, la metàfora conceptual i la teoria de prototipus; en segon lloc, comprovar si la freqüència d'ús dels valors d'aquestes dues preposicions es correspon amb la seva prototipicitat; i finalment, descriure la confluència d'usos que s'estableix entre les dues preposicions. Aquesta descripció de les preposicions *a* i *en*, a més de pel que suposa d'aprofundiment en el significat i en la seva motivació, pot ser d'interès per a la comunitat de professors de català com a llengua estrangera, ja que descriure aquestes dues preposicions considerant el seu significat bàsic i la motivació entre els diferents valors pot facilitar-ne el seu ensenyament/aprenentatge.

Les preguntes d'investigació que es plantegen i que es resolen en els diferents apartats del treball són: a) Quina és la descripció de les preposicions *a* i *en* a partir dels esquemes d'imatge i la metàfora conceptual? b) Quina correspondència hi ha entre els valors prototípics i els usos més freqüents?, i c) Quin és el *continuum* d'usos entre les preposicions *a* i *en*? La hipòtesi de partida per donar resposta a aquestes preguntes és que la preposició com a categoria semilèxica té contingut lèxic i aquest es pot representar de forma abstracta amb un esquema d'imatge. La metàfora i la metonímia permeten establir una xarxa de significats o cadena semàntica en la qual hi ha una connexió més o menys transparent entre els múltiples usos preposicionals. Segons la teoria de prototipus, els diferents elements d'una categoria s'organitzen segons la seva prototipicitat; en el cas de les preposicions, es consideren com a centrals els espacials, però, és interessant contrastar si aquesta organització dels valors preposicionals coincideix amb l'ús de la llengua. En català, a diferència d'altres llengües romàniques, hi ha una confluència en el domini espacial en la conceptualització de *a* i *en*, fet que dona lloc a un *continuum* d'usos entre les dues preposicions.

Els principals treballs que descriuen les preposicions partint dels esquemes d'imatge i la metàfora conceptual estan dedicats a les preposicions angleses (Tyler i Evans, 2003; Evans i Tyler, 2001, 2004a, 2004b, 2005). Aquests autors consideren que les preposicions codifiquen *proto-scenes*, “an abstract idealization of the spatial relation between two entities” (Evans i Tyler, 2005, p. 3), de la qual en deriven els significats no espacials. En llengua castellana hi ha treballs diacrònics d'orientació cognitivista recollits a Company (2014), d'altres dedicats a la semàntica de les preposicions com els de Cifuentes Honrubia (1996, 1998) i alguns més concrets com el de Delbecque (1996) centrat en el tàndem *por* i

para. En l'àmbit de la llengua catalana, Sancho Cremades és l'autor que ha treballat més la descripció de la categoria preposicional des de la LC. En la seva tesi doctoral (1994) i en *La categoria preposicional* (1995) aprofundeix en la descripció del sistema preposicional català des d'aquesta perspectiva teòrica i, a més a més, és l'autor del capítol dedicat a les preposicions en la *Gramàtica del Català Contemporani* (Sancho Cremades, 2008). Després d'aquesta breu revisió de l'estat de la qüestió, cal remarcar que l'originalitat d'aquest treball no rau tant en el tema i el marc teòric, sinó en el fet de contrastar els usos preposicionals de *a* i *en* amb un corpus i presentar la informació d'una manera més accessible o aplicable i actualitzada. Fent vàlida així la demanda de la LC de sempre partir de les dades i de poder tornar-hi, en un exercici que mai teoritza abstractament sense l'anàlisi empírica.

El treball s'estructura en set apartats; a continuació d'aquesta introducció, a § 2, es presenten breument els principis de la LC i les principals teories i línies d'investigació; en les seccions § 2.1, § 2.2 i § 2.3 es desenvolupen els conceptes de metàfora conceptual, esquemes d'imatge i la teoria de prototipus, respectivament, donat que són les principals eines provinents de la LC que ens interessin en aquesta aproximació. A l'apartat § 3 es presenta una caracterització de la categoria preposicional i la seva anàlisi des de la LC. L'apartat § 4 està dedicat a les preposicions *a* i *en*. En primer lloc, s'exposa el seu origen llatí (§ 4.1) i la descripció que se'n fa a la *GIEC* (§ 4.2). A continuació, es proposen els esquemes d'imatge (§ 4.3) i es connecten els usos espacials, temporals i abstractes en què es veu involucrada la metàfora conceptual (§ 4.4 i § 4.5). En el següent apartat (§ 5) es mostren els resultats d'un estudi de caràcter més empíric amb el qual es vol comprovar quina és la relació entre l'ús de la llengua i els usos preposicionals considerats prototípics des del punt de vista teòric, és a dir, si hi ha una correspondència d'ús entre els valors més freqüents de les preposicions *a* i *en* i els locatius, entesos com a prototípics. Seguidament (§ 6), a partir de l'anàlisi dels resultats, es mostren els punts de confluència que estableixen un *continuum* entre les dues preposicions. Per al desenvolupament d'aquesta anàlisi empírica s'utilitza el *Corpus textual informatitzat de la llengua catalana (CTILC)* de l'IEC. Finalment, es presenten les conclusions, possibles aplicacions i futures investigacions (§ 7).

2. LA LINGÜÍSTICA COGNITIVA

L'any 1987 es publiquen tres obres considerades fundacionals per a Lingüística Cognitiva (LC): *Women, fire and dangerous things* de Lakoff, *Foundations of Cognitive grammar: theoretical prerequisites* de Langacker i *The Body in the Mind: the Bodily Basis of Meaning Reason and Imagination* de Johnson; tot i que *Metaphors we live by* de Lakoff i Johnson (1980) ja havia posat uns anys abans les bases del nou paradigma.

La LC no és un corrent lingüístic unificat, sinó que hi ha diverses tendències, algunes més centrades en l'estudi de la semàntica i d'altres en la gramàtica. Malgrat aquesta diversitat, hi ha una base epistemològica compartida que considera que el llenguatge és una capacitat cognitiva vinculada a l'activitat mental, es presenta com un fenomen psicològic. Per tant, a diferència d'altres corrents teòrics, no consideren que la gramàtica o la sintaxi siguin components autònoms; i en comptes d'enfocar l'estudi del llenguatge des d'una perspectiva formal o accentuar-ne la seva funció com a mitjà de comunicació, se'n destaca la seva capacitat com a un dispositiu que comporta i genera informació (Cadierno i Pedersen, 2014. p. 16). La LC, tot i que s'allunya dels enfocaments que la precedeixen, sorgeix a partir de la reformulació dels principis de la semàntica generativa, la qual considerava que el significat forma part del processos mentals, de manera que ja s'establia un vincle entre el llenguatge i els processos cognitius a l'hora de comprendre la realitat. Així, la LC "assumeix que la llengua és un dels diversos sistemes interrelacionats que conjuntament constitueixen l'organització cognitiva humana" (Ynglès, 2011, p. 16).

Segons Ibarretxe-Antuñano (2013, p. 247) la LC és un moviment no unitari que inclou submodels i teories que comparteixen de manera més o menys explícita uns principis i compromisos bàsics en les seves línies de recerca. El primer i més rellevant és el compromís cognitiu; és a dir, considerar que el llenguatge és una capacitat que forma part dels processos cognitius generals i que té un paper rellevant en les altres capacitats cognitives com la memòria o la categorització. Aquest vincle implica el rebuig de la idea del llenguatge com una unitat modular i autònoma defensada pels generativistes, fet que comporta un canvi de perspectiva en el seu estudi. El compromís cognitiu assumeix que els models lingüístics que es proposen reflecteixen les teories o tesis sobre la ment defensades per altres disciplines com la psicologia o la neurologia. El segon compromís de punt partida és el de la generalització, és a dir, els fenòmens lingüístics s'han de poder generalitzar per tal de reduir-ne les excepcions buscant la màxima universalitat.

Seguint Evans (2011), a part d'aquests dos compromisos primaris, hi ha uns principis o tesis que determinen la perspectiva d'estudi de la LC: la corporeïtzació, la semàntica enciclopèdica, el simbolisme del llenguatge, la conceptualització del significat i l'estudi del llenguatge en ús.

Segons la tesi de la corporeització (*embodiment*), l'experiència corpòria, física, social i cultural és el que motiva el llenguatge (Johnson, 1987). La comprensió, el pensament i el raonament sorgeixen de la interacció amb l'entorn, per tant, cos i ment són dues entitats que no es poden considerar aïlladament (portat a l'extrem alguns autors afirmen que cos i ment no són dues entitats diferents). La categorització depèn de la percepció que proporciona l'aparell senso-motor humà: “nuestra configuración corporal determina las categorías que podemos establecer” (Ibarretxe-Antuñano i Valenzuela, 2012, p. 21).

La tesi sobre la semàntica enciclopèdica, segons Evans (2011, p. 75), implica, per una banda, que les representacions semàntiques en el sistema lingüístic estan vinculades a representacions dins els sistema conceptual; i per una altra, que l'estructura conceptual constitueix una àmplia xarxa de coneixement estructurat, un potencial semàntic amb una naturalesa i un abast de caràcter enciclopèdic. El significat d'un mot no es desxifra individualment, sinó en relació a un coneixement del món. Per tant, s'assumeix que no es pot establir una separació entre el significat lingüístic (la informació que es té d'un mot similar a la d'un diccionari) i el significat extralingüístic o enciclopèdic (la informació que es té sobre el coneixement del món). Ibarretxe-Antuñano i Valenzuela (2012, p. 20) exemplifiquen aquesta relació amb la paraula *solter*. Segons la descripció que trobem en el *DIEC* –“Que no ha contret matrimoni”–, es podria aplicar l'adjectiu a un bisbe catòlic, però és el coneixement enciclopèdic el que permet interpretar la inadequació d'una frase com *El nou bisbe és solter i de Vic*.

La tesi que el llenguatge és simbòlic suposa assumir que la principal funció del llenguatge és significar, per tant, gramàtica i semàntica són inseparables. El signe lingüístic no es redueix als lexemes; la morfologia i la sintaxi també són simbòliques, és a dir, significatives. I, per tant, en certa mesura, motivades. D'aquí sorgeix la Gramàtica Cognitiva de Langacker o la Gramàtica de Construccions de Goldberg que consideren que la gramàtica també és significativa; per exemple, les construccions sintàctiques dels verbs amb alternança locativa (*Va carregar fruita al cabàs ~ Va carregar el cabàs amb fruita*) o les alternances en els verbs psicològics (*Li preocupa el cavi climàtic ~ La preocupa amb les seves tonteries*) aporten perspectives diferents, per tant, l'ús d'una construcció o una altra és significatiu.

La LC subscriu que el significat transmès lingüísticament comporta un procés de conceptualització, el qual té un ordre superior en els processos cognitius i no és de naturalesa lingüística. Aquesta tesi sosté que la forma en què es combinen les unitats simbòliques durant la comprensió del llenguatge dona lloc a una unitat de significat que no és de naturalesa lingüística (Evans, 2011, p. 10).

L'últim principi és que l'estudi del llenguatge ha de tenir en compte la seva funció cognitiva i comunicativa, per tant, cal centrar-se en l'ús del llenguatge i abandonar la distinció generativista entre la *competència lingüística* i l'*actuació*. Des la perspectiva de la LC, el coneixement lingüístic és central a l'hora d'explicar l'aprenentatge i adquisició del

llenguatge i el procés de codificació i descodificació en una realitat comunicativa concreta. Cal comprendre i explicar quins són els processos que es produeixen quan es passa de les paraules a la imatge i a l'inrevés.

A part d'aquests principis, Ibarretxe-Antuñano (2013) assenyala la importància de la categorització i de la imaginació com a processos fonamentals per a generar i estructurar el significat. La categorització és “la habilidad de juzgar si un elemento en particular pertenece o no a una categoría en concreto, es otro de los mecanismos fundamentales de la lingüística cognitiva que ejemplifica esa relación compartida entre la facultad lingüística y demás facultades cognitivas” (Ibarretxe-Antuñano, 2013, p. 249). Segons Ibarretxe-Antuñano (2013, p. 250), la categorització humana s'explica mitjançant dos principis, el primer és el de l'economia, segons el qual s'intenta aconseguir amb el mínim esforç possible la major part d'informació de l'entorn; i el segon, el de l'estructura del món percebut, el qual permet posar atenció en les característiques que concorren normalment. Aquest principi és fonamental per a la teoria de prototipus, que defensa una categorització dels elements segons la similitud a un model representatiu de la categoria en qüestió.

La imaginació no només és una capacitat imprescindible per als fenòmens de la metàfora i la metonímia, gràcies a ella és possible la pròpia construcció mental d'allò percebut amb un sentit, és generadora de significat i permet la comprensió de tot tipus de conceptes, des dels més experimentals als més abstractes o figurats. Com indica Ibarretxe-Antuñano (2013, p. 251), la imaginació no té la connotació d'irracionalitat i idiosincràsia que altres disciplines o tendències teòriques fruit de la Il·lustració li han donat; al contrari, és considerada com una capacitat central a l'hora de crear significats i en la racionalitat humana”.

Com ja s'ha mencionat, la LC és una disciplina amb diversitat de tendències i línies d'investigació. A continuació es presenten breument les aportacions teòriques amb més recorregut i impacte¹.

La metàfora i la metonímia conceptual s'inicien amb el treball de Lakoff i Johnson (1980), i més endavant seran ampliades pels mateixos autors (Lakoff i Johnson, 1999). La metàfora consisteix a estructurar un domini meta en funció d'un domini origen; així, el temps, un concepte abstracte, s'interpreta com una entitat tangible i sorgeixen expressions com *el temps és or*. La metonímia conceptual es produeix quan es fa referència a una entitat determinada mitjançant una altra entitat amb la qual es relaciona; per exemple, en un restaurant es fa referència als clients en funció del lloc que ocupen: *la taula del fons ja ha pagat*.

¹ Els tres primers elements del llistat tan sols són apuntats ja que s'expliquen en les seccions posteriors.

Els esquemes d'imatge (Johnson, 1987) són el fonament teòric de la metàfora conceptual i consisteixen en patrons recurrents que s'adquireixen a partir de la interacció amb l'entorn. Aquestes estructures es fan extensives a altres conceptes de manera que permeten interpretar i organitzar el coneixement i les experiències; per exemple, la idea de CAMÍ, el desplaçament d'un punt a un altre, s'aplica a molts conceptes: LA VIDA ÉS UN CAMÍ, L'AMOR ÉS UN CAMÍ, etc.

Lakoff (1987), a més de moltes altres aportacions centrals per a la LC, presenta una nova perspectiva de la categorització partint dels treballs de la psicòloga Rosch (1973, 1975, 1978). La realitat es categoritza en relació al grau de semblança amb un model prototípic. Els elements que conformen la categoria s'organitzen segons la seva prototipicitat, així n'hi ha de més o menys representatius i, per tant, se situen en zones més centrals o marginals. Per exemple, la categoria AU inclou les gavines, les cadernereres, els coloms, etc. Aquests ocells mostren propietats semblants al prototipus, al model idealitzat d'au; en canvi, una gallina, tot i que comparteix moltes de les característiques amb una gavina, s'allunya del model.

La Gramàtica Cognitiva (GC), desenvolupada per Langacker (1987, 1991), és una teoria gramatical que prioritza el significat en l'anàlisi lingüística. Un dels conceptes essencials és la construalitat (*construal*), que consisteix en l'habilitat d'interpretar una situació amb una perspectiva determinada: "the ability to conceive and portray the same situation in different ways" (Langacker, 2017, p. 2). Aquesta capacitat és inherent a la percepció del món i la seva conceptualització; a més a més queda reflectida en el llenguatge, el qual és al mateix temps producte i instrument de cognició. La idea de construalitat és fonamental per a la semàntica, ja que "there are no neutral linguistic expressions: the construal imposed on conceptual content is essential to their meaning" (Langacker, 2017, p. 7). La GC considera que el lèxic i la gramàtica formen un *continuum* d'unitat simbòliques, en el qual "grammatical meanings are generally schematic, consisting mainly in the construal imposed on lexical content" (Langacker, 2017, p. 7).

Un altre concepte clau dins la GC és la distinció entre perfil i base (*profile/base*). Totes les expressions lingüístiques perfilen o donen una relativa prominència a una subestructura dins d'una conceptualització, per tant, segons quin sigui l'element perfilat, pot variar el significat. El grau de prominència depèn dels participants involucrats, així, "the primary focal participant is [...] the trajector, so if there is only one salient participant, it is the trajector by definition. If there is a secondary focal participant with slightly lesser salience, that is [...] a landmark" (Langacker, 2017, p. 11).

La Gramàtica de Construccions inclou diverses tendències (Fillmore i Kay, 1993; Croft, 2001; Goldberg, 1995) que coincideixen a considerar que la llengua està formada per construccions, és a dir, parells de forma (ja sigui de caràcter morfològic, sintàctic, fonològic, d'entonació, etc.) i una funció o significat. El significat d'una construcció ve donat per la combinació dels elements que la integren (des de morfemes o paraules a

patrons lingüístics més complexos); la interpretació dels elements per separat no és el que tenen com a conjunt, per tant, l'ordre i els constituents són significatius. Un exemple de construcció és <quin/quina/quins/quines + SUBSTANTIU> (*quin fred, quina gentada, quin avorriment,...*) que significa un excés.

La semàntica de marcs encapçalada pels treballs de Fillmore (1976, 1977, 1982) afirma que per caracteritzar el significat dels elements lingüístics és necessari conèixer les estructures subjacents en què es basen, ja que proporcionen un context mínim i imprescindible per a la seva comprensió. Per exemple, per tal de comprendre la paraula *pantalla*, cal saber què és una televisió o un ordinador. Segons el marc semàntic, un mot adquireix diferents significats, així, una pantalla també pot ser de una protecció facial.

Com s'ha pogut observar, la LC ha estat força productiva i és una disciplina consolidada per a l'estudi dels fenòmens lingüístics. Per tancar aquesta presentació i a mode d'introducció de les següents seccions, de les aportacions teòriques esmentades, les més fructíferes en el tema que ocupa aquest treball, les preposicions, i les que es desenvoluparan a continuació són: 1) els esquemes d'imatge, 2) la metàfora conceptual i 3) la teoria de prototipus. Aquestes tres contribucions teòriques permeten una aproximació a l'estudi de les preposicions tractant-les com a categories amb càrrega lèxica, és a dir, no només com a partícules funcionals que connecten elements. Així, pel que fa als esquemes d'imatge, les preposicions expressen relacions entre dues entitats i aquesta relació té una percepció bàsica espacial, la qual pot ser representada per un esquema d'imatge. Quant a la metàfora conceptual, aquest procés cognitiu permet explicar la polisèmia preposicional. Les preposicions àtones a diferència de les tòniques, transmeten molts més significats, els quals generalment s'organitzen en tres dominis: l'espacial, el temporal i el nocional. La metàfora conceptual ajuda a explicar la connexió que hi ha entre els diferents usos, per tant, la gran varietat de significats que pot transmetre una preposició com *a* o *en* no és arbitrària. I finalment, respecte a la teoria de prototipus, els múltiples valors d'una preposició es poden organitzar entorn un ús prototípic o central del qual en deriven els altres; així, des de la teoria localista es considera que el domini espacial és el domini origen del qual deriven altres usos com els temporals o els modals.

2.1. La metàfora conceptual

La metàfora conceptual és un fenomen comú, del qual a vegades no se n'és conscient, que consisteix a estructurar un domini meta a partir d'un domini origen. Sovint, les metàfores com *MÉS ÉS AMUNT* i *MENYS ÉS AVALL* són tan convencionals que resulten "invisibles", ja que l'esquema de verticalitat està integrat en el sistema conceptual humà i té unes arrels en la nostra experiència quotidiana que ens permet interpretar-les (Cuenca i Hilferty, 1999, p. 99). Cal distingir entre la metàfora conceptual, escrita en *VERSALETES*, per exemple, les mencionades més amunt, i les expressions metafòriques, és a dir, la forma lingüística, els

recursos lingüístics de cada llengua per a lexicalitzar les associacions conceptuals entre dos dominis (Ibarretxe-Antuñano, 2010, p. 198). Seguint amb els exemples anteriors, les metàfores MÉS ÉS AMUNT i MENYS ÉS AVALL generen expressions metafòriques com *Amb la crisi el nombre d'aturats pujarà i hi haurà una davallada de cotitzacions*.

Les metàfores conceptuals utilitzen conceptes abstractes en els dominis meta i conceptes més concrets en els dominis origen. Kövecses (2010, p. 17-29) presenta els dominis més comuns, per exemple, per al domini origen: el cos humà, la salut i les malalties, els animals, el calor i el fred, el moviment i la direcció, etc.; i per al domini meta: les emocions, el pensament, l'economia, les relacions humanes, etc. Aquests exemples demostren com les experiències amb l'entorn físic serveixen de fonament lògic i natural per a la comprensió d'allò més abstracte i que els dominis origen i meta no són intercanviables; fet que respon al principi de la unidireccionalitat: "the metaphorical process typically goes from the more concrete to the more abstract but not the other way around" (Kövecses, 2010, p. 7).

La comprensió d'un domini en termes d'un altre vol dir que s'estableixen un seguit de projeccions (*mappings*) entre els dos, per tant, els elements conceptuals que constitueixen *a* es corresponen sistemàticament a elements constitutius de *b*. Aquestes projeccions es concreten en unes correspondències, les quals poden ser de dos tipus: les ontològiques i les epistèmiques. Les primeres vinculen subestructures entre el domini origen i el destí, la seva funció és posar de manifest les relacions analògiques que s'estableixen entre les parts més rellevants de cada domini (Cuenca i Hilferty, 1999, p. 102). Per exemple, en la metàfora UNA DISCUSSIÓ ÉS UNA GUERRA, el domini origen és el *combat* i el domini meta *discutir*, per tant, l'interlocutor és un adversari, els arguments són armes, convèncer és guanyar, derrotar és vèncer, etc. Les correspondències epistèmiques no relacionen subestructures entre dos dominis, sinó que representen el coneixement que s'importa del domini meta a l'origen (Cuenca i Hilferty, 1999, p. 102). Per exemple, amb la metàfora EL TEMPS SÓN DINERS s'estableix una correspondència entre el valor que es dona als diners i al temps. El valor és un aspecte compartit per ambdós dominis.

La projecció d'un domini a un altre, a part d'unidireccional, és parcial. Hi ha una selecció dels trets que caracteritzen un concepte, de manera que un únic domini origen pot generar diferents metàfores. Aquesta multiplicitat ve donada pel fet que a cada domini s'emfatitzen i amaguen uns trets determinats. Soriano (2012, p. 105) posa com a exemple les metàfores EL TEMPS ÉS ESPAI/MOVIMENT i EL TEMPS SÓN DINERS; en la primera es posa èmfasi en la idea de canvi, d'avançar, i s'oculta la valoració positiva que es fa del temps. En el cas de les preposicions, la metàfora EL TEMPS ÉS ESPAI genera una seguit de correspondències, és a dir, les hores són destinacions d'esdeveniments (*La conferència és a les 10h*), els dies són llocs (*Som a 8 de desembre*), les accions futures són un destí (*Començaré a treballar dilluns*) o les ordres (*A recollir les coses, si us plau*). Ara bé, en aquests casos la idea que predomina és la de destinació-espacial projectada en la línia temporal. El 'moviment'

queda en segon terme, però no s'ha anul·lat, ja que perquè hi hagi una destinació és necessari un desplaçament. Segons Sancho Cremades, els diferents usos d'una preposició “es caracteritzen per una sèrie de feixos de trets; alguns són compartits pels diversos usos, d'altres, no” (Sancho Cremades, 1995, p. 62). La preposició *a* a l'exemple (1a) es caracteritza per ser una ubicació estàtica espacial, a (1b) és una ubicació estàtica temporal i a (1c) una ubicació abstracta, és a dir, *a les palpentres* és la situació que es desenvolupa paral·lelament a la realització de l'acció d'obrir la porta. L'element que comparteixen aquests tres exemples és que el complement de la preposició és concebut com un espai.

- 1)
 - a. ja hem pogut seure **al parc** (CTILC: Manent, M., 1975, *El vel de Maia*)
 - b. aquell bosc seria més agradable **a la primavera** (CTILC: Sarrahima, M., 1965. *La crisi de la ficció*)
 - c. obria la porta de l'escala **a les palpentres** (CTILC: Pla, J., 1966. *El quadern gris*)

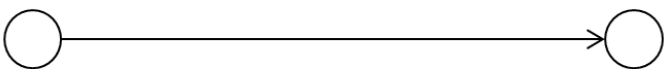
La classificació inicial de Lakoff i Johnson (1980) de les metàfores era segons la seva funció i en resultaven tres grups: les metàfores estructurals, les ontològiques i les orientacionals. En les primeres, el domini origen proporciona la seva estructura de coneixement al domini meta, és a dir, s'organitza un domini mitjançant l'estructura d'un altre. Per exemple, amb la metàfora LA NARRACIÓ/EL DISCURS ÉS UN TEIXIT, el camp semàntic de *narrar* s'entén a partir del de *teixir* i sorgeixen expressions com *teixir una historia, la trama de la novel·la, seguir/perdre el fil, l'argument està molt ben lligat*, etc. Les metàfores ontològiques atorguen un nou estat ontològic a entitats abstractes, faciliten la interpretació de dominis abstractes a partir de dominis origen més concrets, per exemple, la ment és concebuda com una màquina (LA MENT ÉS UNA MÀQUINA): *el cap em va a mil, no li funciona el cervell, té un cargol fluix*, etc. Això vol dir que les experiències es conceben com a objectes, substàncies i recipients, en general, sense especificar exactament quin tipus d'objecte, substància o contenidor (Kövecses, 2010, p. 38), com en el cas de LA MENT ÉS UN RECIPIENT (*té el cap buit/ple de pardals*, etc.) o en LES ACCIONS SÓN OBJECTES (*fer un petó, rebre una trucada, enviar una abraçada*, etc.). Les metàfores orientacionals proporcionen coherència a un conjunt de conceptes en el sistema conceptual. Es basen en l'experiència física i estan relacionades amb l'orientació espacial, per exemple, l'eix de verticalitat (dalt-baix), el concepte d'interioritat (dins-fora), etc. Kövecses (2010) considera més apropiat anomenar-les “coherence metaphor”, ja que estaria més en línia amb la funció cognitiva que desenvolupen: “by “coherence,” we simply mean that certain target concepts tend to be conceptualized in a uniform manner” (Kövecses, 2010, p. 40). Per exemple, els següents parells de metàfores es caracteritzen a partir dels contraris orientacionals *amunt/avall*, on el primer terme té un valor positiu i el segon, negatiu: *MÉS ÉS AMUNT/MENYS ÉS AVALL, parla més alt/ parla més baixet; FELICITAT ÉS AMUNT/TRISTESA ÉS AVALL, se sent als núvols/ està enfonsat*; etc.

Anys més tard, Lakoff i Johnson (2003) abandonen aquesta classificació considerant-la artificial i incompleta: “All metaphors are structural (in that they map structures to structures); all are ontological (in that they create target domain entities); and many are

orientational (in that they map orientational image-schemas)” (Lakoff i Johnson, 2003, p. 265). Així, recollint la recerca de Grady (1997), es considera que les metàfores poden ser primàries o complexes, per exemple, EL COS ÉS UN RECIPIENT o ELS ARGUMENTS SÓN EDIFICIS, respectivament. Les metàfores primàries són aquelles que s’aprenen de la mateixa manera arreu del món, ja que emergeixen de la percepció i interacció amb l’entorn, són comunes perquè “people have the same bodies and basically the same relevant environments” (Lakoff, 2008, p. 26). En paraules de Grady: “are simple patterns [...] which map fundamental perceptual concepts onto equally fundamental but not directly perceptual ones. Source concepts [...] include *up, down, heavy, bright, forward, backward, sweet*, various simple “force-dynamic” concepts [etc.]” (Grady, 2007, p. 193). A diferència de les metàfores primàries, les complexes no sorgeixen directament de la percepció, per exemple, en ELS ARGUMENTS SÓN EDIFICIS, no hi ha una correlació entre els arguments i els edificis que estigui basada en l’experiència amb l’entorn.

A part d’aquesta diferenciació bàsica entre les metàfores primàries i complexes, Soriano (2012, p. 108-113) en recull d’altres que parteixen de diferents criteris. Segons la seva estructura, hi ha metàfores d’una correspondència (LES PERSONES BRUTES SÓN PORCS) o de diverses correspondències (LA VIDA ÉS UN VIATGE). A partir de la motivació, es parla de metàfores correlacionals (L’AFECTE ÉS CALOR) o de similitud (LES PERSONES SÓN ANIMALS). Tenint en compte el grau de convencionalitat, les metàfores són convencionals (LA IRA ÉS UN FOC) o creatives (LA IRA ÉS UNA ADDICCIÓ). Segons la naturalesa del domini origen, se’n poden establir tres tipus: les regulars (EL TEMPS SÓN DINERS), imago-esquemàtiques (LA SIMILITUD ÉS PROXIMITAT) i d’imatge (LA LLUNA ÉS UN GLOBUS); i finalment, es poden classificar en funció de si són més generals (LES CAUSES SÓN FORCES) o específiques (LA IRA ÉS UNA FORÇA DE LA NATURA) (exemples extrets de Soriano, 2012, p. 112). Soriano (2012, p. 113) indica que cal tenir en compte que hi ha algunes coincidències entre els tipus de metàfora comentats, per exemple, les metàfores correlacionals solen ser primàries i les estructurals tenen diverses correspondències.

Pel que fa a les preposicions, la teoria localista considera que el significat primari prototípic és l’espacial i que aquest és el domini origen que dona lloc a usos metafòrics en el domini temporal o modal. Prenent com a vàlida aquesta hipòtesi, les metàfores que es generen són de diverses correspondències, per exemple, la metàfora EL TEMPS ÉS ESPAI estableix que els dies i les estacions són llocs (*Som a dilluns/ Som a la primavera*) o les accions futures immediates són una meta (*Vaig a dutxar-me*). Les preposicions estan lligades a un esquema d’imatge, per exemple, l’esquema ORIGEN-CAMÍ-META s’identifica amb una línia que connecta un punt origen amb un punt destí, per tant, és lògic que com a domini origen generi metàfores imago-esquemàtiques de caràcter estructural i experiencial, així, com es pot veure en la Taula 1, la línia horitzontal representativa de l’espai, es converteix en un eix lògic-temporal on el passat i la causa se situen a l’esquerra; i el futur, la conseqüència i la finalitat, a la dreta. En el cas de les preposicions, es tracta de metàfores convencionals i amb un caràcter força universal i molt arrelades en el llenguatge.

Esquema ORIGEN-CAMÍ-META²

Domini origen: eix espacial Origen: <i>Sóc de Barcelona</i>	Domini origen: eix espacial Meta: <i>Vaig a casa</i>
Domini meta: eix temporal Passat: <i>Ha deixat de fumar</i>	Domini meta: eix temporal Acció futura immediata: <i>Vaig a dutxar-me</i> Propòsit: <i>Començaré a fer esport</i>
Domini meta: eix lògic Causa: <i>Va morir d'un càncer</i>	Domini meta: eix lògic Finalitat: <i>Ha sortit un moment a (per a) comprar</i>

Taula 1. Aplicació de l'esquema ORIGEN-CAMÍ-META en el domini temporal i lògic

Segons Sancho Cremades (1995), la metàfora és vàlida per explicar els diferents usos preposicionals i soluciona el problema de la polisèmia; però això no significa que els individus puguin crear nous valors lliurement. En canvi, des d'una perspectiva diacrònica, la metàfora sí que és productiva, ja que al llarg del temps s'observen canvis de significat. Ibarretxe-Antuñano afirma que existeix un continu entre diacronia i sincronia i que no es pot estudiar l'estat actual d'una llengua deixant de banda la seva evolució (Ibarretxe-Antuñano, 2010, p. 198).

2.2. Els esquemes d'imatge

L'ésser humà identifica i organitza les experiències senso-motors per tal de comprendre els conceptes abstractes i crear raonament abstracte. Segons Johnson (2005), la divisió entre el que s'identifica com a mental en contrast amb el que és l'experiència física no és possible: "there can be no thought without a brain in a body in an environment" (Johnson, 2005, p. 16). Cos i ment no poden entendre's per separat: "we use these terms to make sense of various aspects of the flow of our experience. Image schemas are some of the basic patterns of that flow" (Johnson, 2005, p. 18). Johnson (1987) defineix el concepte 'esquema d'imatge' com un patró recurrent de les interaccions senso-motors amb l'entorn que proporciona coherència i estructura l'experiència.

Els esquemes d'imatge es caracteritzen per ser preconceptuals, no proposicionals, experimentals, abstractes i axiològics. Són preconceptuals perquè la seva adquisició és

² Esquema d'imatge de CAMÍ extret de Johnson (1987).

prèvia a l'assignació d'una etiqueta conceptual (Peña Cervel, 2012, p. 71); no són proposicionals perquè el seu significat no pot expressar-se verbalment mitjançant frases; i són experimentals perquè sorgeixen de la interacció amb la realitat i responen a com vivim la realitat com a espècie: “we have a species-specific view of the world. [...] our construal of ‘reality’ is mediated, in large measure, by the nature of our embodiment” (Evans, 2010, p. 42). Es defineixen com a abstractes perquè permeten esquematitzar les diferents experiències i integrar-les en una representació abstracta que les identifica. Sorgeixen de la nostra percepció i interacció amb l'entorn, la seva lògica es projecta a dominis conceptuals abstractes mitjançant processos com l'analogia o la metàfora. No hi ha dues lògiques diferenciades, una per als conceptes tangibles i corporis i una altra per als abstractes: “There is no disembodied logic at all. Instead, we recruit body-based image-schematic logic to perform abstract reasoning” (Johnson, 2005, p. 24).

Els esquemes d'imatge són axiològics, solen presentar dos pols oposats (VERTICALITAT: a dalt – a baix, CAMÍ: origen – destí) o tenen uns components bàsics. Per exemple, a la representació de l'esquema de RECIPIENT de la Figura 1a s'hi observen els tres elements estructurals necessaris per a obtenir aquesta estructura: l'interior, el límit i l'exterior. La Figura 1b mostra un grau més de complexitat ja que combina el concepte de moviment i el de recipient, la fletxa (*trajectory*, TR) mostra el significat de *out*. Els conceptes de perfil/*trajectory* i base/*landmark* són fonamentals en la descripció dels esquemes d'imatge, en paraules de Peña Cervel: “The TR is the profiled or highlighted entity, while the LM merely acts as a reference point for the TR. [Usually] the LM is bigger in size and it gets the relative fixity of location” (Peña Cervel, 1998, p. 263). Les preposicions descriuen la relació entre dues entitats, per tant, s'assumeix que hi haurà un TR i un o més LM, l'element de referència del TR.

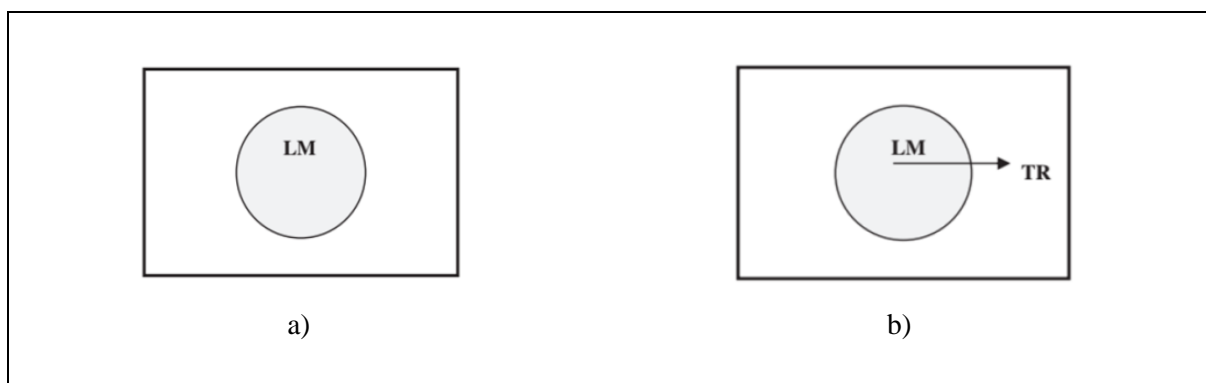

Figura 1. Esquemes d'imatge per a RECIPIENT i per a *out* (Evans, 2010, p. 43)

Els esquemes d'imatge es combinen entre ells, per exemple, en la metàfora UN PARANY ÉS UN RECIPIENT (*Va caure en un parany*) hi són presents tant l'esquema de VERTICALITAT com el de RECIPIENT. Gràcies al seu caràcter gestàltic, els esquemes d'imatge tenen una estructura interna formada per diferents parts relacionades entre elles i en funció de l'element que es focalitza, s'obté un significat o un altre. Per exemple, com es pot observar

en la Figura 2, en l'esquema de CAMÍ, la preposició *de* (a) focalitza en l'origen; *per*, en el trajecte (b); i *a*, en la meta (c).

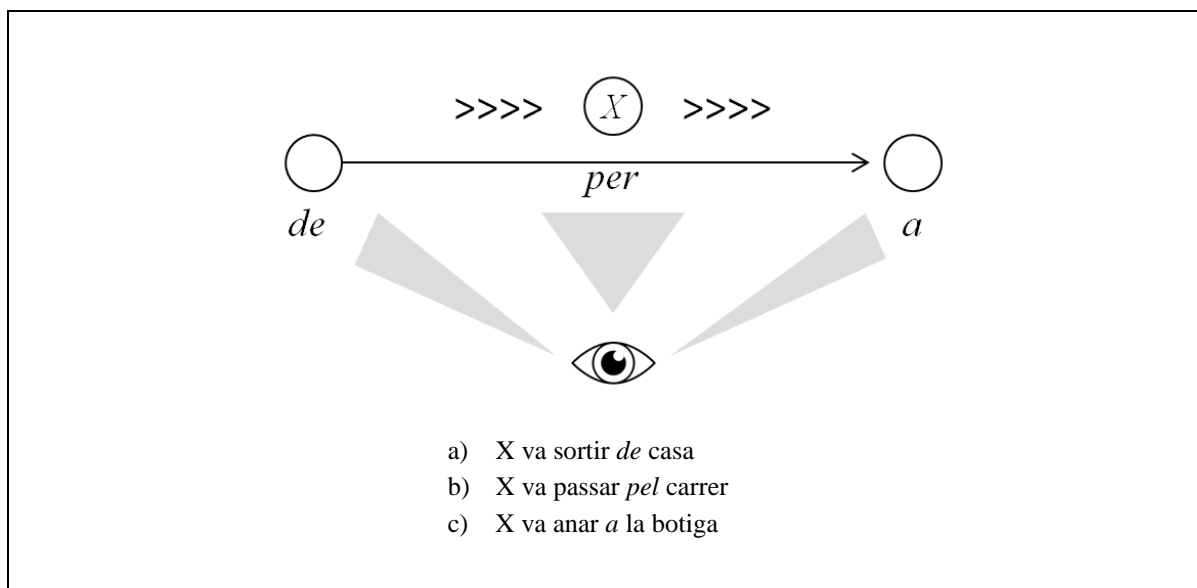

Figura 2. Esquema d'imatge de CAMÍ i les preposicions *de*, *per* i *a*³

Castañeda i Alhmod (2014, p. 49) consideren que les preposicions dinàmiques fan referència a un esquema mental abstracte que respon a una configuració conceptual en la qual un objecte es desplaça d'un origen a una meta passant per un espai on es traça una trajectòria. La configuració abstracta total és el punt de referència ja que l'origen, la trajectòria i la meta són inherents a qualsevol moviment, no es pot entendre cada preposició de forma aïllada.

Segons Pérez i Brufau (2009, p. 35), en els esquemes d'imatge i les representacions imagístiques pròpies de la Gramàtica Cognitiva de Langacker hi intervenen dos nivells de coneixement: un més bàsic relacionat amb la sintaxi, el qual "té realitat psicològica en la construcció del significat"; i un altre més complex, vinculat al contingut semàntic. En aquest cas, "el significat enciclopèdic implicat en determinades construccions ajuda a la descodificació en tant que desperta variacions en l'*image schema* fonamental" (Pérez i Brufau, 2009, p. 19). Aquesta presència dels esquemes d'imatge en els dos nivells i la seva relació tant amb el coneixement gramatical com el semàntic o enciclopèdic permeten establir el *continuum* entre la semàntica i la sintaxi defensat des de la LC en tant que la creació de significat és l'encaix entre aquests dos nivells de forma coherent.

Talmy afirma que les llengües disposen d'un "closed set of 'pre-packaged' schemas": "In the componential part of the system, there is a relatively closed inventory of fundamental spatial elements that in combination form whole schemas" (Talmy, 2005, p. 199). L'inventari és universal, la humanitat percep i experimenta l'entorn de la mateixa manera:

³ Esquema d'imatge a partir de Johnson (1987)

“estas imágenes esquemáticas [com la del CAMÍ o la de la VERTICALITAT] son universales, si bien cada lengua imprime su impronta particular y las expresa de diferentes formas” (Peña Cervel, 2012, p. 74).

Hampe (2005, p. 2) fa una àmplia llista dels esquemes presentats per Johnson (1987) i Lakoff (1987); ara bé, segons Peña Cervel (1998), molts d’ells són subsidiaris d’algunes categories prominents, com la de CAMÍ i la de RECIPIENT: “the FORCE, NEAR-FAR and LINK schemas depend on the PATH schema; the FULL-EMPTY, the WHOLE-PART and the CENTRE-PERIPHERY schemas are subsidiary to the CONTAINER image-schema” (Peña Cervel, 1998, p. 455).

2.3. La teoria de prototipus

La categorització és una habilitat imprescindible per a la conceptualització i estructuració del coneixement. Es tracta d’un mecanisme d’organització i classificació de la informació que s’obté de la aprehensió de l’entorn i que permet simplificar la infinitud de la realitat a partir de dos procediments complementaris: la generalització i la discriminació (Cuenca i Hilferty, 1999, p. 32). En comptes d’identificar un membre de la categoria com a ideal o prototípic, cal parlar dels efectes de prototipicitat, és a dir, que, per a cada categoria, es construeix una imatge mental –el prototipus de la categoria– que es pot correspondre de manera més o menys exacte a un, més d’un o amb cap entitat de la categoria (Cuenca i Hilferty, 1999, p. 36). El prototipus es defineix en funció de com s’ajusta la realitat a aquests models cognitius idealitzats, així, no tots els elements que pertanyen a una mateixa categoria tenen el mateix estatus, n’hi ha de més característics o prototípics que d’altres i es distribueixen gradualment de forma perifèrica segons la semblança de família que s’estableix entre ells. El concepte ‘semblança de família’ (Wittgenstein, 1953) implica que un membre d’una categoria determinada comparteix com a mínim un atribut amb un altre membre, per tant, la categoria no es defineix de forma discreta a partir d’unes condicions mínimes i imprescindibles per a tots els seus elements, sinó que s’estableix a partir del grau de semblança amb el prototipus generant una xarxa de connexions entre els diferents elements basada en els trets compartits. L’exemple clàssic per a explicar la categorització per prototipus és el d’AU, categoria en la qual hi entren les cadeneres, les gavines, els coloms, etc, però també el pingüí. Aquest no correspon al prototipus central d’au tot i tenir algunes de les característiques pròpies de la categoria com tenir bec, ales i ser ovípar, sinó que es tracta d’un membre més perifèric o marginal.

Segons Geeraerts (1997, 1999) els canvis semàntics s’expliquen mitjançant la teoria de prototipus. Les categories centrals o nuclears generalment mantenen el seu significat amb el pas del temps; en canvi, les perifèriques o marginals són les que mitjançant els processos de metàfora i metonímia adquireixen nous significats i les semblances de família permeten reconstruir l’evolució diacrònica del significat. Company afirma que “son las zonas

periféricas o no centrales de las categorías lingüísticas las primeras en experimentar cambios, los mismos que acabarán por incidir en los miembros más centrales, reestructurando o, incluso redefiniendo la clase categorial misma” (1997, p. 144). Per a Bassols, el significat originari de les preposicions llatines era material i concret, ja que denotaven relacions de caràcter local que després es van projectar a altres dominis: “se aplicaron luego al tiempo y en sentido figurado derivaron de ellas múltiples relaciones de índole abstracta destinadas a precisar el significado de la frase indicando la causa [...], el modo [...], el fin [...], el resultado o consecuencia, etc.” (Bassols, 1992, p. 151). Des d’aquesta perspectiva es pot explicar el pas de l’ús de preposició locativa *a*, hereva de la llatina AD, a la marca de Complement Indirecte (CI). Company (2006) afirma per al castellà, però també es pot considerar vàlid per al català, que l’origen de la marca prepositiva del CI sorgeix d’una “extensión analógica del significado de la preposición latina AD, mediante la cual el sentido originario etimológico de esta preposición [...] se extiende para marcar una entidad que es de alguna manera alcanzada por la acción del verbo” (Company, 2006, p. 495).

Com es pot deduir, la teoria de prototipus permet explicar el problema de la polisèmia preposicional. Des de la teoria localista, i seguint la cita de Bassols de més amunt, es considera que els usos més centrals o nuclears són els locatius i que, gràcies a la metàfora i la metonímia, s’estableixen nous valors o significats. Per tant, com afirma Sancho Cremades (1995, p. 53), “no tots els usos preposicionals es troben al mateix nivell, ni estan a una mateixa distància els uns dels altres, en suma, no presenten el mateix grau de motivació/desmotivació”. Aquest autor ho exemplifica amb la preposició *de*, així en els sintagmes preposicionals (SP) recollits a (2) (exemples de Sancho Cremades, 1995, p. 54), el valor de la preposició passa de més (2a) a menys central (2h), i com més allunyat es troba, menys transparent és la seva motivació. Així, entre els usos de (2a) i (2b), és fàcil establir una relació, en ambdós casos es tracta d’un origen: el primer és un espai físic i el segon, una activitat. En l’exemple (2c), *de* marca l’inici d’un període temporal, i a (2d) es tracta d’un punt de partida abstracte. En (2e) i (2f) el SP introdueix la causa o motiu del penediment i la mort, respectivament. En (2g), la motivació de l’ús de *de* és menys transparent, l’expressió *de jove*, *de gran*, *de vell*, etc. deriva de l’ús partitiu d’aquesta preposició; i en l’últim, (2h), es pot parlar d’un ús modal fruit d’una gramaticalització.

- 2)
 - a. Venen de València
 - b. Venen de caçar
 - c. Venen de 5 a 8 a la consulta
 - d. S’allunyen del perill
 - e. Es penedeixen de llur actuació
 - f. Es moren de fam
 - g. Han treballat a les mines de joves
 - h. Ha entrat a l’escena de sobte

Company i Sobrevilla (2014) consideren que els usos gramaticalitzats de *de* en expressions com *de buena fe*, *de repente*, *de maravilla*, etc., equivalents als exemples (2h), (3a) i (3b) en català, es poden relacionar amb el tret ‘origen’ de *de*. Segons aquestes autores, cal interpretar les expressions “como punto de partida o de referencia para explicar, concebir o incluso para situar discursivamente la ocurrencia de un evento” (Company i Sobrevilla, 2014, p. 1461). Així, *de sobte*, *de bona gana* o *de grat* són el punt de referència modal des del qual es produeix l’acció d’*entrar a escena*, *recitar* o *abandonar*, respectivament.

- 3) a. també recitem **de bona gana** els grans mites, (CTILC: Martí i Pol, M., 1971. *El pensament salvatge*)
b. Ningú no l’abandona mai **de grat** (CTILC: Espriu, S. , M., 1984. *Les roques i el mar, el blau*)

A mode de conclusió i recapitulació d’aquest apartat, el marc teòric exposat permet una aproximació a la descripció dels diferents usos preposicionals. Per una banda, els esquemes d’imatge ofereixen una representació bàsica esquemàtica fruit de l’experiència amb l’entorn. El significat primari d’una preposició pot expressar-se mitjançant un esquema d’imatge, el qual és present conceptualment en els diferents usos temporals i abstractes generats a partir de la metàfora i la metonímia. Per una altra banda, la teoria de prototipus permet organitzar en funció de les semblances de família, la multiplicitat d’usos entorn un valor prototípic, suposadament, el locatiu, i d’altres més perifèrics o marginals, com els de caràcter modal o les expressions gramaticalitzades.

3. LA CATEGORIA PREPOSICIONAL

L'estudi de les preposicions s'ha fet tradicionalment des del punt de vista funcional, és a dir, considerant el seu valor com a partícules connectores. El seu caràcter semilèxic ha estat en qüestió i generalment s'han tractat com una categoria de significat gramatical. En aquest treball, la perspectiva adoptada és que, a part de la seva funció com a nexa, les preposicions tenen una càrrega lèxica mínima; si no, no caldria tenir un paradigma tan extens. És clar que, segons el context i el tipus de preposició, aquest contingut lèxic és major o menor, però hi segueix present. Fins i tot, en els casos més gramaticalitzats o menys transparents, la semàntica diacrònica ajuda a trobar la motivació d'aquests usos. Aquest apartat presenta, en primer lloc, una caracterització de la categoria preposicional (§ 3.1); i en segon lloc, el tractament que se n'ha fet des de la LC (§ 3.2).

3.1. Caracterització de la categoria preposicional

Des del punt de vista morfològic la preposició és invariable i es classifica en dos grups des del punt de vista formal: les àtones (*a, de, en, amb, per* i *per a*) i les tòniques (totes les altres). Formalment, també es poden diferenciar les simples (*a, de, en*, etc.), les compostes (*per a, fins a*, etc.) i les locucions (*a banda de, en contra de*, etc.). Lèxicament, es tracta d'una classe tancada, tot i que es poden crear "locucions i preposicions tòniques a partir de processos de manlleu, calc o gramaticalització (Cuenca, 2006, p. 10). Haspelmath (1999, p. 1047) afirma que les categories funcionals d'avui són les categories lèxiques del passat, així, les preposicions *mitjançant* i *durant* tenen el seu origen en el participi de present dels verbs llatins *mediāre* i *dūrāre*; per tant, amb el temps és possible la incorporació de noves preposicions o locucions en el paradigma. Cuenca (1996, p. 171) en posa d'exemple la incorporació de la locució *a nivell de* i Sancho Cremades (2008, p. 1789) mostra el cas de (*per*) *via (de)* que apareixia en el *GDLC*, però no en la primera edició del *DIEC*. Cal mencionar que ara ja està incorporada al *DIEC2*: "via: prep. [LC] Passant per, a través de. *Línia Barcelona - Sant Vicenç via Vilafranca. La notícia va arribar via Canyameres*".

Segons Cuenca (1996), "les preposicions, sobretot les àtones, són marques casuals [...]. Les tòniques i les locucions, en canvi, tenen un significat relativament precisable, a mig camí entre el significat gramatical i el pròpiament lèxic" (Cuenca, 1996, p. 171). En aquest treball es considera que la preposició és una categoria semilèxica: una preposició és una unitat lèxica que transmet múltiples significats, més enllà de la seva funció com a relacionant o marca de cas. Seguint Mardale (2011), hi ha preposicions amb més contingut gramatical o funcional, caracteritzades pel tret [+F] (*Functional*), i d'altres amb més contingut lèxic, [-F]. Aquest autor les situa entre les categories lèxiques majors (nom, adverbi, verb) i les categories funcionals (la flexió, els determinants, els adverbis de grau, etc.), de manera que s'establiria un *continuum* entre categories lèxiques i funcionals. Així, les preposicions tòniques com *contra* o *segons* se situen en una zona més pròxima a les

categories [-F], i les àtones, com la *a* del CI o d'un Complement de Règim Preposicional (CRP) se situen a la zona propera de les categories [+F]. Tot i que, quan *a* indica 'ubicació estàtica' o 'meta' té una càrrega semàntica, ja que és intercanviable i la relació que s'estableix entre els dos elements que connecta varia (*Va córrer al parc ~ pel parc; És a ~ sota la taula*).

Des del punt de vista sintàctic, la preposició és el nucli endocèntric del SP, generalment la seva expansió és amb un SN, tot i que també pot ser, entre d'altres opcions, un SAdv (*des d'ahir*) o un altre SP (*de sota les branques*). La preposició restringeix el seus complements, per exemple, *en* selecciona un complement de caràcter locatiu, temporal o que pugui ser interpretat mitjançant la metàfora com un recipient o una superfície; en canvi, *durant* selecciona un complement que denoti una extensió de temps o un esdeveniment.

El SP pot constituir predicats en construccions atributives, arguments verbals (CRP) i adjunts (CC). Els SP introduïts per *a* també poden tenir la funció de CI i, excepcionalment, de CD (*A qui has convidat?*). Fora de la predicació verbal, un SP pot ser un CN o un adjunt oracional (*Amb franquesa, no m'ho crec*).

3.2. La preposició des de la LC

Un dels grans problemes en l'estudi de la semàntica de les preposicions és la seva polisèmia, no ja si tenen o no tenen un significat més o menys funcional o lèxic, sinó que es tracta de paraules que transmeten molts valors o matisos diferents. La categorització per prototipus que planteja la LC ofereix una possible solució al problema de la polisèmia preposicional, ja que, partint d'aquesta teoria, els diversos usos s'estructuren al voltant dels més prototípics segons el seu grau de motivació i semblança de família. Com ja s'ha mencionat, la hipòtesi localista considera que el valor prototípic és el de caràcter locatiu físic i que els altres deriven d'aquest. Els processos de canvi semàntic com la metàfora o la metonímia són els que permeten crear nous significats o matisos, i aquests segueixen sempre la mateixa direcció: de l'àmbit físic a l'abstracte. Segons Heine *et al.* (1991, p. 48), hi ha una jerarquia en el procés d'abstracció: PERSONA > OBJECTE > ACTIVITAT > ESPAI > TEMPS > QUALITAT. Heine *et al.* exemplifiquen aquest procés amb el mot *back* (1991, p. 49) i la preposició *with* (1991, p. 52), entre d'altres. La primera expressa, per una banda, un concepte espacial (metàfora OBJECTE > ESPAI): *They asked the crowd to move back*; i per una altra, un concepte temporal (ESPAI > TEMPS): *Back then this job was badly paid*. L'exemple amb la preposició *with* és equivalent al de *amb*. Aquesta preposició passa del seu valor comitatiu (PERSONA): *M'estic amb els meus pares*; a l'ús instrumental (OBJECTE): *Va tallar el tortell amb les tisores*; i al modal (QUALITAT): *S'ho va prendre amb moltes ganes*. Segons aquests autors, és possible parlar d'una activitat cognitiva que es pot descriure en funció de distància egocèntrica i que parteix de la categoria més propera a l'experiència humana (PERSONA) a la més allunyada (QUALITAT) (Heine *et al.*, 1991, p. 53).

Des de la LC s'entén que una preposició és una predicació relacional entre dues entitats: “it profiles interconnections between entities. Those interconnections can be thought as a cognitive operations that assess the type of relevance one entity has for the other within a domain.” (Delbecque, 1996, p. 255). Com qualsevol altre perfil relacional, consta d'un TR i un o més LM que proporciona el punt de referència per interpretar el TR. Cifuentes (1998, p. 116) considera que les relacions funcionals *figura-base* poden ser de quatre tipus: en primer lloc, *oberta*: hi ha una localització entre figura i base, però s'especifica una distància; en segon lloc, *tancada*: s'especifica un contacte físic o funcional entre figura i base; en tercer lloc, *tancada cohesionada*: s'expressa la relació, el contacte, però també una interconnexió entre figura i base; i finalment, *tancada continguda*: s'expressa la relació, el contacte, i la conceptualització de l'objecte localitzant com a recipient. Per exemple, les preposicions que es tracten en aquest treball, *a* i *en*, transmeten relacions obertes (*a* com a expressió de meta, *Dilluns vola a Hèlsinki*); tancada (*a* i *en* quan expressen contacte, *La tinc en el~al prestatge*); i tancada continguda (*a* i *en* per a expressar interioritat: *És en el~al calaix*). Cifuentes (1998, p. 117) també ressalta la importància de la magnitud i la constitució dels objectes, és a dir, la mida o el coneixement són aspectes que intervenen en la selecció dels termes que es relacionen, així és possible *El llapis és a terra*, però no **La terra és al llapis*. La base sempre és l'element més destacable.

Segons Evans i Tyler (2005, p. 11), en la línia del que s'ha anat exposant fins ara, els conceptes que codifiquen les preposicions són de caràcter imago-esquemàtics i tenen una base corporeitzada. Aquest autors consideren que a diferència de les representacions tradicionals, el significat preposicional “is best modelled as encoding for a relatively abstract, schematized representation of a particular spatial configuration between two entities, the TR and LM, as well as a functional element” (Evans i Tyler, 2005, p. 39). Aquesta representació, anomenada “proto-scene” pot ser observada des de diferents perspectives. La proto-escena d'una preposició determinada és l'abstracció esquemàtica que representa la relació preposicional.

Barcelona i Valenzuela (2011, p. 33) assenyalen que han augmentat els estudis dedicats a proporcionar una base empírica a la LC, ja sigui amb l'ús de metodologies experimentals, l'anàlisi de corpus o les proves psicolingüístiques. Valenzuela (2011, p. 113) afirma que hi ha una gran quantitat d'evidències que demostren o expliquen com es construeix la simulació corporeitzada de nocions abstractes. Els estudis empírics corroboren que les representacions conceptuals i els processos cognitius estan ancorats en el processament d'aspectes corporals i, concretament, senso-motors. Aquest ancoratge demostrat empíricament confirma la validesa de la tesi localista per a l'explicació de conceptes abstractes com són alguns dels significats preposicionals.

4. LES PREPOSICIONS A I EN

Tant les gramàtiques de referència (Badia i Margarit, 1995; Solà, 2008; IEC, 2016) com els treballs específics sobre les preposicions (Sancho Cremades, 1994, 1995; Perera, 1998; Cabanes, 1989a, 1989b) presenten *a* i *en* conjuntament, per tant, en aquest apartat, en primer lloc es fa una introducció als seus orígens, les preposicions llatines IN i AD, i al seu recorregut històric a partir dels treballs de Batlle *et al.* (2016), Perera (1998) i Cabanes (1989a i 1989b), ja que la perspectiva diacrònica explica bona part de la confluència d'usos entre aquestes dues preposicions. Seguidament, es presenta la descripció i normativa que en fa la *GIEC* (IEC, 2016) en la qual s'hi assumeix part de la informació presentada en les gramàtiques descriptives anteriors (Badia i Margarit, 1995; Solà, 2008) i que constitueix la normativa actual. En la secció § 4.3 es mostren els esquemes d'imatge proposats per a les preposicions *a* i *en*; i finalment, a § 4.4 i § 4.5 es presenten els usos espacials, temporals i conceptuals de forma connectada. Degut a les característiques d'aquest treball no és possible fer una explicació exhaustiva de tots els verbs que regeixen un CRP ni de totes les expressions gramaticalitzades formades amb aquestes dues preposicions.

4.1. Els orígens de les preposicions *a* i *en*

L'origen de les preposicions *a* i *en* el trobem en les llatines AD i IN, les quals servien per respondre les preguntes locatives *on* i *a on* (IBI i QUO, respectivament). La preposició AD seleccionava acusatiu i IN podia regir ablatiu i acusatiu. Tant per a Bassols (1992) com per a Brea (1985) hi ha una relació en l'organització dels usos preposicionals; segons el primer, el significat originari era material i concret, ja que indicaven relacions locatives, i posteriorment aquestes relacions es van aplicar al temps i a nocions més abstractes com la causa, el mode o la finalitat (Bassols, 1992, p. 151). Brea (1985, p. 158) afirma que els valors locals que donaven inicialment resposta a les preguntes locatives UNDE?, QUA? UBI? QUO? no eren els únics significats que tenien les preposicions en llatí clàssic i considera que “los sentidos ‘temporales’ y ‘nocionales’ [...] irradian sin dificultad del local” (Brea, 1985, p. 159). Partint d'aquestes dues afirmacions podria dir-se que aquests dos autors, des del punt de vista diacrònic, recolzen la hipòtesi localista.

Segons indica Bassols (1992, p. 152), AD amb verbs de moviment expressa “la dirección hacia donde converge la acción verbal con idea de aproximación”, per exemple, *ad Italiam ire*. Amb verbs que denoten repòs expressa proximitat sense que hi hagi una idea de moviment. Per exemple: *ad urbem esse*; *ad* (davant del) *iudicem dicere*. Pel que fa al domini temporal, AD indica “la dirección hasta un punto que no se rebasa [= «fins a»], la

simple duración [= «durant»]⁴, así como el tiempo en que sucede algo ya en forma aproximada [= «cap a»], ya en forma precisa, así: *ad diem venire* [«arriba el dia assenyalat el día señalado»]” (Bassols, 1992, p. 152). En l’ànbit conceptual o figurat AD podia expressar finalitat, resultat o conseqüència, comparació, mode, referència i conformitat.

Brea (1985, p. 174) afirma que en romanç AD manté el seu valor original llatí de proximitat en l’espai o de direcció d’un moviment cap a algun lloc o alguna cosa. Segons aquesta autora (1985, p. 174), el punt de destí del moviment pot passar a ser la persona en la qual s’observa un estat, un fenomen, la proximitat en la qual succeeix alguna cosa o el lloc on es troba un objecte (ús en el qual entra en contacte amb la preposició IN). Aquesta evolució de significats és la que habilita l’assignació del complement indirecte amb AD, ja que es tracta de la persona cap a la qual es dirigeix l’acció (Brea, 1985, p. 174). En aquest sentit, Company (2006, p. 495), en referència a la sintaxis històrica del castellà, afirma que l’origen de la marca prepositiva del CI es troba en l’extensió analògica del significat de AD, ja que va passar a utilitzar-se amb locatius que en el seu significat integraven component de caràcter humà, per exemple, *ad villam* o *ad castrum* (Company, 2006, p. 495). Pel que fa al CI en català antic, tot i que *a* és la preposició que regeix el CI o datiu, hi ha mostres amb la preposició *en*: “darien dan *en la vostra delicada persona*” “E com no ajudats *en aquest hom*”; donar treves *en aquesta mala generació*” (Batlle *et al.*, 2016, p. 627-628). Segons Batlle *et al.* (2016, p. 628), l’aparició de *en* en comptes de *a*, en els dos últims exemples seria “per a evitar l’encontre de dues *a* àtones”.

Al llarg de la història de la llengua catalana hi ha diversos usos controvertits de la preposició *a* a causa del contacte amb el castellà: *a* + CD i *al* + infinitiu. Aquests dos aspectes són analitzats per Perera (1998) en el seu estudi sobre les preposicions *a* i *en* en el *Tirant lo Blanch*. L’anàlisi del corpus li permet afirmar que “del recompte realitzat dels complements directes de persona n’hi ha tants de preposicionals com de simples” (Perera, 1998, p. 57). Segons aquest autor, els exemples estudiats responen a una casuística més complexa que la defensada per altres filòlegs: “La realitat que trobem en el *Tirant* és ben diferent [...] de la que els manuals i tractats de gramàtica històrica presenten: els [CD] de persona precedits de preposició hi són tan freqüents com els que no en porten i no es limiten [entre d’altres] als casos de pronoms personals tòpics o quan el complement segueix immediatament el subjecte” (Perera, 1998, p. 58).

Segons Batlle *et al.* (2016) les vacil·lacions que es troben en l’expressió del CD poden tenir el seu origen en la llengua llatina, ja que aquesta “construïa amb datiu i amb intransitius alguns verbs que esdevenen transitius en català (SATISFACERE, OBOEDIRE, etc., i

⁴ S’han traduït els exemples de Bassols al català.

de l'extensió a partir de l'ús més regular de *a* amb els pronoms personals tòpics la resta de casos” (Batlle *et al.*, 2016, p. 621).

Pel que fa a la construcció <*al ~ en* + infinitiu> amb valor temporal, Perera arriba a la conclusió que en el *Tirant* aquestes dues construccions no són equivalents, “la primera apareix sempre amb un fort caràcter nominalitzat (no porta mai complements verbals, es presenta sempre amb la forma simple de l'infinitiu, etc.)” (Perera, 1998, p. 87); en canvi, la construcció amb *en* es presenta amb infinitius simples i compostos, i generalment amb verbs transitius. <*Com* + frase subordinada> és l'estructura que apareix com a equivalent de <*en* + infinitiu> amb verbs intransitius de moviment: “Aquestes e semblants paraules lo hermita rahonava *com vengue Tirant*”.

Com s'ha mencionat, la preposició IN podia construir-se amb ablatiu o acusatiu. En el primer cas, en paraules de Bassols, expressa “permanencia en el interior de un lugar [= «dins»], encima de un objeto [= «sobre»] o en medio de una multitud [= «entre, enmig de»]. En autores postclásicos y por debilitación de su significado puede indicar la proximidad [= «a prop de»]” (Bassols, 1992, p. 163). Pel que fa al temps, situa els esdeveniments en un moment determinat, i en sentit figurat denota les circumstàncies o condicions en les quals una persona es troba o en les quals s'esdevé alguna cosa. Segons Bassols (1998, p. 163), sovint aquestes circumstàncies prenen un matís condicional, causal o concessiu. La construcció IN + acusatiu s'utilitzava amb el mateix valor locatiu que amb ablatiu però sempre amb verbs de moviment. A més a més, podia expressar la direcció [= «cap a»] i en autors postclàssics, la proximitat [= «junt a, a prop de»] (Bassols, 1992, p. 163). Pel que fa als usos temporals, indica el moment fins al qual una acció es perllonga, en el sentit de *fins a*; i indica la data en la qual ha de succeir quelcom, en el sentit de *per a*. En l'àmbit figurat, podia expressar l'estat d'ànim; el mode i la distribució (Bassols, 1992, p. 163).

Batlle *et al.* (2016, p. 629-630) assenyalen que l'oposició entre *a* i *en* no sempre és clara i que és possible que l'origen d'aquesta confusió es trobi en “les diverses possibilitats que en llatí tenien AD i IN + acusatiu o ablatiu” i en la “semblança i la debilitat d'algunes preposicions àtones (*a*, (*ad*), *ab*, *en*, etc.) [que] ha facilitat la confusió entre si” (Batlle *et al.*, 2016, p. 629). Aquests autors donen exemples tant de *a* i *en* regint un CC de mode: “emèn-lo *al doble*”, “sia emenada *en doble*” com un CC de lloc: “comensa hom a pujar *a vós*”, “vajen *en terres estranyes*” (Batlle *et al.*, 2016, p. 629).

En algunes llengües romàniques, aquesta confusió entre IN i AD ha donat lloc a l'ús dels derivats d'aquestes preposicions en funció del tipus de substantiu de lloc, per exemple, en italià: *Abito a Roma*, però *Abito in Sicilia*; o en francès: *Je sui à Paris*, però *Je sui en France*. En català aquesta confusió ha portat a l'existència de la variant *an* en el registre col·loquial (*Li ho vaig dir an ell*), una “modificació de la preposició *a*, motivada en part fonològicament (es tracta d'evitar el contacte entre dues vocals que no constitueixen diftong) i en part per la influència de la preposició *en*” (Sancho Cremades, 2008, p. 1730).

Segons Clua (1996), en parlars com el tortosí on es manté la diferència entre /a/ i /e/ es diu *Vaig [an] aquell castell* i *Li ho vaig dir [an] aquell home*, la qual cosa demostra que és una [n] epentètica afegida a la preposició *a*. El DCVB també recull alguns exemples: *No l'entenc, an ell* (Alcoi), *Anàvem contra an ell* (Morella), *Ho hai dit an d'altres* (Sort). Un fenomen similar succeeix en valencià col·loquial quan *a* va seguida de pronoms personals i demostratius: *ad ell, ad este, p(er) ad ell* (Sancho Cremades, 2008, p. 1731). A més, en català, la tendència a voler evitar aquest contacte entre dues vocals ha afavorit la tendència a utilitzar *en* amb article indefinit (*en un calaix*) i *a* amb article definit (*al calaix*).

Aquestes alternances abunden en el *Tirant*, i “no solament de *a* i *en* en les determinacions de lloc, sinó també de [les] tres preposicions [*a, ab, en*] en altres situacions (determinacions circumstancials d'altres tipus, règims verbals, etc.)” (Perera. 1998, p. 89). Cal tenir en compte que aquestes confusions tenen un origen llunyà, ja que segons Brea (1985, p. 170), la preocupació de gramàtics llatins com Diomedes (finals del S.IV) per diferenciar els usos de IN, AD, i fins i tot APUD, és una mostra clara que els usos d'aquestes preposicions ja eren difusos en la llengua clàssica.

Pel que fa a les preposicions IN i AD amb topònims, les llengües romàniques han repartit els seus usos de diverses maneres (Brea, 1985, p. 173). Cabanes (1989a, 1989b) en els seus treballs sobre l'ús de *a* i *en* amb noms de lloc en el català dels segles XIII al XVI assenyala que els topònims majors utilitzen preferentment *en*, i els menors, *a* quan es vol indicar la direcció i *en* per a la situació.

Com s'ha pogut observar, els usos de les preposicions *a* i *en* derivades de les llatines AD i IN, no són gaire clars al llarg de la història de la llengua, i això és el que ha fet que la majoria de gramàtiques les presentin conjuntament o fins i tot es plantegi si es tracta d'una mateixa preposició, com mostra l'apartat “A vs. *en*: una preposició o dues?” de Sancho Cremades (1995, p. 155). S'hi afegeix l'aparició de variants en el registre col·loquial oral i confusions com “*ho donarem an/amb ell* (confusió de *a* amb *en* i *amb*); *no pensis més amb aquella desgràcia* (confusió de *en* amb *amb*)” (IEC, 2016, § 19.3).

4.2. Descripció i normativa de les preposicions *a* i *en* a la GIEC

Les preposicions *a* i *en* tenen un significat bàsic espacial, en el qual es pot diferenciar una situació estàtica i una altra de dinàmica, la primera es caracteritza per ser una localització o situació a l'interior d'un lloc, i la segona pel valor de destinació. Com es pot observar en els següents exemples ambdues preposicions poden expressar aquests significats locatius.

- 4) a. és **a/en** la tercera planta (situació estàtica)
b. han pujat **a/en** una muntanya (situació dinàmica) (IEC, 2016, § 19.3.12)

Segons la *GIEC* (IEC, 2016, § 19.3.12), tant la localització física i com la figurada es poden expressar amb *a* i *en*, malgrat que l'ús d'una o altra depèn dels parlars. La preposició *a* és la que transmet la idea de destinació, tot i que, en alguns casos, com en l'exemple (4b) i en verbs com *endinsar-se en* o *entrar en*, també pot expressar-se amb *en*.

Quan el SN que complementa la preposició està modificat per un determinant o un quantificador s'utilitza *a* per a les situacions dinàmiques (*Anar a la platja*, *Ha viatjat a molts països*), i *a* o *en* per a les estàtiques (*Ha estat a ~ en moltes ciutats*, *Érem a ~ en una cala molt bonica*). Quan el SN apareix sense determinant i es tracta d'una situació estàtica, en general, s'usa *en*, excepte en els casos com *a casa* o *a ciutat*, els quals es comporten com “llocs únics o suficientment delimitats per als interlocutors (equivalents a topònims)” (IEC, 2016, § 19.3.1.2d) però no porten determinant. Quan la localització pren altres valors semàntics com el temps o la manera en CC, exemples (5a) i (5b), i quan la localització és un CRP, (5c) i (5d), o un atribut, (5e), sovint s'utilitza *en*. En altres casos com els recollits en els exemples de (6) es poden utilitzar les dues preposicions. L'ús de la preposició *en* també ve, generalment, condicionat per la presència d'un pronom, exemples (7a) i (7b).

- 5)
 - a. **En un futur pròxim** ja tindrem el problema solucionat
 - b. Moren dos joves **en un accident de muntanya**
 - c. Va recolzar la seva germana **en totes les decisions**
 - d. Va aparèixer **en la foscor**
 - e. La solució està **en la distribució de les tasques**

- 6)
 - a. **En el ~ al nostre gimnàs** hi ha activitats a l'aire lliure
 - b. Treballa **en el ~ al Departament d'Educació**
 - c. Trobaràs l'explicació **en el ~ al llibre**

- 7)
 - a. No ha trobat **en ell/ningú/mi** allò que cercava
 - b. La situació **en què/la qual** es trobava era insostenible

Com indica la *GIEC* (IEC, 2016, § 19.3.1.3), en el domini espacial l'ús de les preposicions *a* i *en* s'ha igualat en molts contextos. La diferència rau en el fet que *en* pot expressar “un valor semàntic més específic (d'interioritat); en canvi, *a* és una preposició neutra que indica la localització pura, sense cap altra concreció sobre el punt de referència, i a més a més s'utilitza tant en situacions estàtiques com dinàmiques” (IEC, 2016, § 19.3.1.3).

Pel que fa al domini temporal, ambdues preposicions poden expressar la situació temporal, exemples (8a) i (8b), fins i tot és possible l'absència de preposició, (8c). La preposició *en* pot indicar la durada o el període de temps en el qual es produeix una situació, (8d).

- 8)
 - a. Va viatjar a Mallorca **a l'estiu**
 - b. **En aquella època** no vivia a Barcelona
 - c. **L'hivern passat** encara vivia a l'estranger
 - d. Va pintar els quadres de l'exposició **en un parell de mesos**

Segons la *GIEC* (IEC, 2016, § 31.2.3a), *a* “sol aparèixer amb sintagmes nominals introduïts per l'article definit (*a la una del migdia, al matí, a l'abril, a l'estiu*), i la preposició *en*, amb sintagmes indefinits o introduïts per un demostratiu (*en un moment de desesperació, en dies de pluja, en dissabte, en aquell instant*)”, tot i que, hi ha casos en els quals alternen les dues preposicions: *a ~ en la primera dècada dels 2000, als ~ en els anys 90 estudiava dret, a ~ en l'edat moderna*, etc.

Els SP temporals encapçalats per la preposició *en* poden indicar el temps màxim d'una situació, i per tant, es combinen amb predicats tèlics, és a dir, predicats que denoten “esdeveniments amb un punt final de culminació [...], però no amb predicats que designen estats o processos que no han d'arribar a un punt final de culminació” (IEC, 2016, § 31.3.1a).

També tenen un valor temporal les construccions <*en* + infinitiu> o <*al* + infinitiu>, a la primera de les quals s'ha donat preferència en els registres formals. Segons la *GIEC* (IEC, 2016, § 31.4.2.1f), quan el temps verbal de l'oració principal és perfectiu, hi ha una seqüenciació dels esdeveniments i “l'adjunt temporal expressa una situació immediatament anterior a la principal: *En entrar ell, tots s'alçaren* ('Va entrar ell i tot seguit tots s'alçaren')”. Si es tracta d'un temps imperfectiu amb “un valor progressiu, l'adjunt fa referència a una situació que queda inclosa en la de la principal: *En entrar la Virgínia, en Jesús estava parlant amb mi*”; si el temps imperfectiu té un caràcter habitual, “el valor de repetició en el temps s'afegeix al de seqüenciació: *En entrar ell, tots s'alçaven; En entrar ell, tots s'alcen*” (IEC, 2016, § 31.4.2.1f). Per tant, es pot dir que es diferencien per indicar un ordre seqüencial dels esdeveniments o la seva simultaneïtat.

La construcció amb *al* en la llengua antiga tenia un valor duratiu, el qual s'ha mantingut en diferents parlars valencians, així, *en* “s'usa amb el valor de ‘tan bon punt, així que’ (*En veure-la, li ho diré tan bon punt la vegi*)” i *al* amb el valor de ‘mentre’ (*Al travessar la sala, va mirar cap a la porta de la seva habitació mentre travessava la sala*)” (IEC, 2016, § 31.4.2.1f). Aquesta diferenciació s'ha perdut en altres parlars a causa de l'ús predominant de la construcció amb *al*.

La manera pot ser expressada tant amb la preposició *a* com *en* mitjançant expressions fixades formades amb SN o un adjectiu: *a la babalà, a peu, a cegues, en veu alta, en grup, en solitari*, etc. L'expressió del mitjà de locomoció pot ser amb les preposicions *amb* i *en*: *anar amb ~ en bicicleta, viatjar amb ~ en tren*, etc., excepte els sintagmes com *a cavall* o *a peu*.

La preposició *a* pot introduir els següents complements verbals: un CI, un CRP i, excepcionalment, un CD. En canvi, *en* només pot introduir CRP. En l'ús de *a* en el CI “es pot rastrejar el valor de destinació associat [a aquesta preposició] quan apareix amb verbs que seleccionen un destinatari (*donar/regalar/enviar alguna cosa a algú*), com també és

visible en els adjunts benefactius (*Volia dissenyar un vestit de gala a la seva germana*)” (IEC, 2016, § 19.3.1.3d).

Pel que fa als CRP, la preposició *a* “presenta a vegades valors relacionats amb la idea de destinació i *en* amb la d’interioritat, però en altres casos els valors són més abstractes” (IEC, 2016, § 19.3.1.3c), així, *a* és seleccionada per verbs com *accedir, atendre, invitar, etc.* i els noms que s’hi relacionen, *accés, atenció, invitació, etc.*; i *en*, per verbs com *aprofundir, confiar, creure, etc.*, i noms com *aprofundiment, confiança, creença, etc.*

En el cas del CD, la marca preposicional permet identificar-lo i diferenciar-lo del subjecte. Els casos en què s’accepta i és necessària la presència de *a* estan relacionats amb el caràcter animat del CD i si aquest fa referència a una o més persones mitjançant un pronom (*Em vol contractar a mi, però a vosaltres també*); i sobretot, en construccions en què s’altera l’ordre bàsic dels constituents oracionals (subjecte-verb-objecte), especialment, quan aquesta alteració pot produir ambigüitats entre el subjecte i el CD (*Als teus amics_{CD} no els_{CD} veuran a la manifestació* vs. *Els teus amics_S no els_{CD} veuran a la manifestació*). La duplicació del CD amb un pronom feble també afavoreix l’aparició de *a* (*No et volien convidar a tu, però a ell, sí.*) Per a més informació i detall sobre aquests contextos en els quals s’usa el CDP, vegi’s la secció § 19.3.2 de la *GIEC* (IEC, 2016).

4.3. Les preposicions *a* i *en*: esquemes d’imatge

La confluència d’usos que s’ha anat exposant fins ara té les seves implicacions a l’hora de representar el significat bàsic i essencial d’aquestes preposicions mitjançant un esquema d’imatge. Com que no és possible assignar un esquema exclusiu per a cada preposició, la Figura 3a correspon als usos estàtics prototípics tant de la preposició *en* com *a*. Es tracta d’un esquema format per dos elements entre els quals hi ha una coincidència que pot ser absoluta, idea d’interioritat (*El llibre és al calaix, Posa les fotos en sobres*), o parcial, idea de contacte (*El llibre és a la taula, En el prestatge de sota hi ha els meus llibres*). L’element introduït per la preposició, Y en la imatge, correspon a la base o *landmark*, i el representat per X, al perfil o *trajector*.

La Figura 3b representa el significat prototípic de *a* quan indica moviment. En aquest cas no hi ha coincidència entre X i Y, per tant, és possible la idea de desplaçament d’un espai a un altre. Per tal d’expressar el moviment, l’estructura ha d’estar constituïda per tres elements (ORIGEN-CAMÍ-META), i, en el cas de *a*, la preposició focalitza la meta dins d’aquesta estructura. Aquesta imatge també permet explicar els usos menys prototípics de *a*, com són els estàtics (*El balcó dona a la plaça, Mirar a la muntanya*); però també els de *en* amb idea de moviment literal (*Va entrar en una botiga del centre*) o figurat (*Va entrar en un estat de paranoia*).

Figura 3. Esquemes d'imatge bàsics per a les preposicions *a* i *en*⁵

Si s'afegeix perspectiva a la Figura 3a, la qual representa la interioritat de forma bidimensional, el resultat és una imatge més explicativa dels usos de les preposicions *a* i *en* per expressar interioritat (Figura 4a) i contacte amb una superfície, ja sigui a sobre (Figura 4b) o en qualsevol altre punt (Figura 4c).

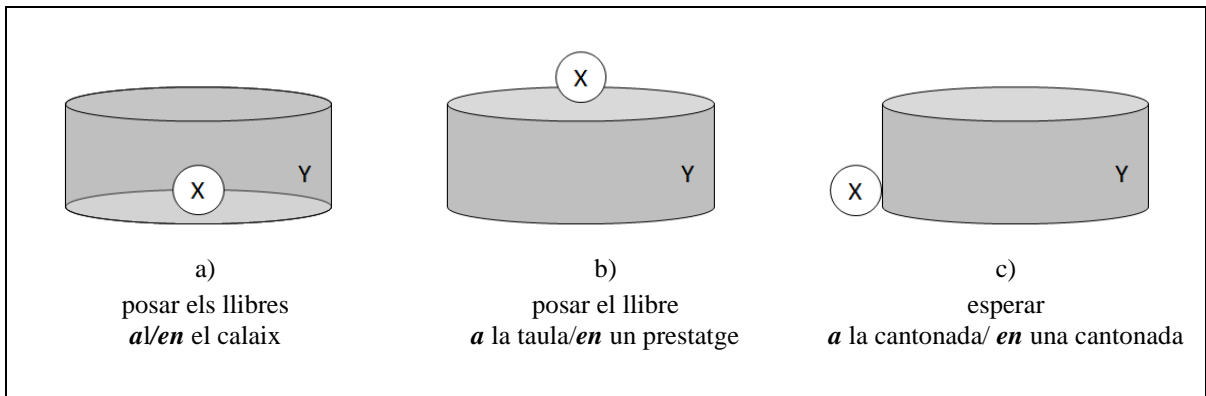

Figura 4. Esquemes derivats de l'aplicació de perspectiva en l'esquema bàsic de la Figura 3a

La Figura 5a representa el perfil de la Figura 4b, el qual es pot simplificar amb la Figura 5b que permet representar els usos estàtics de la preposició *a* en la qual es localitza *X* en un eix o escala (*Y*). Aquesta imatge il·lustra l'ús de la preposició *a* per indicar la data (*Som a 23 d'abril*), els preus variables (*A quant van els tomàquets?*), la velocitat (*El cotxe anava a més de 100km/h*) o la temperatura (*Som a 5 graus sota zero*).

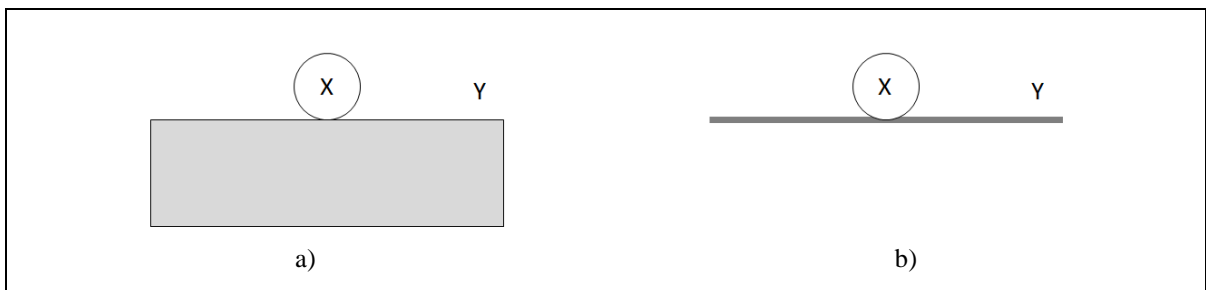

Figura 5. Derivació de l'esquema bàsic inicial per a l'explicació dels usos de *a* que expressen la localització en un punt d'una escala

⁵ Esquemes d'imatge adaptats de Johnson (1987).

4.4. La preposició *a*: usos espacials, temporals i abstractes

Seguint la teoria localista, els usos de les preposicions es distribueixen en espacials, temporals i nocionals. En aquest tercer grup s'hi inclouen els que no expressen ubicació ni temps, i aquells més gramaticalitzats, com són el CRP i el CDP.

En el domini de l'espai, tal i com il·lustren els esquemes d'imatge proposats, *a* pot tenir un valor estàtic o no. En el primer cas, expressa interioritat o contacte en un punt, ja sigui en una superfície o per contigüitat (*seure a taula per dinar, esperar algú a la porta*). Segons Sancho Cremades (1994, 1995), perquè *a* expressi localització estàtica és necessari, en primer lloc, que complementi un verb estàtic (*viure, romandre, ésser*, etc.), i en segon lloc, tot i que depèn de la varietat del català, que el LM sigui conegut per l'emissor i el receptor. És a dir, que "l'elecció de *a/en* ve determinada pel grau en què el LM es troba situat en les pressuposicions de parlant i oient, concretament, pel grau en què l'emissor considera que el LM es troba situat en les pressuposicions del receptor" (Sancho Cremades, 1994, p. 225). Aquest fet explica l'ús de *a* en sentit de localització pura amb topònims, llocs únics i que formen part dels coneixements enciclopèdics dels parlants.

Hi ha un seguit de casos en què no s'empra *a*: quan el SN conté un demostratiu (*en aquell*) o un pronom relatiu (*en el qual*). Segons Sancho Cremades (1994, p. 230), l'ús de *en* en comptes de *a* en aquests contextos és conseqüència del valor deíctic d'aquests mots, ja que el referent només es pot identificar pel context d'emissió o per la seva referència en el discurs, per tant, el grau d'identificació no és tan determinat com el de l'article: "el demostratiu dona només algunes pistes – més que un article indefinit però menys que un article definit o un nom propi – respecte del referent" (Sancho Cremades, 1994, p. 229).

En el cas de les expressions *a casa, a fira, a missa*, etc., per a Sancho Cremades (1994, p. 227), l'ús exclusiu de la preposició *a* es justifica pel fet que es tracta de LMs coneguts per la comunitat lingüística, però no tant per la seva ubicació, sinó per les activitats rutinàries que s'hi desenvolupen.

Com ja s'ha indicat, en l'àmbit locatiu la preposició *a* quan acompanya un verb de moviment (*anar, viatjar*, etc.) expressa direcció, la qual s'entén com el punt d'arribada amb el qual potser no s'hi entra en contacte. El LM s'interpreta com un punt, si en comptes de *a* s'utilitzés *en*, "suposaria tenir en compte l'estructuració intrínseca del punt d'arribada, que és normalment irrellevant per a la definició de la direcció (Sancho Cremades, 1995, p. 170). *En* expressa direcció amb verbs com *entrar, penetrar*, etc., perquè en aquests casos és pertinent la conceptualització del LM com una entitat tridimensional amb un interior i exterior diferenciats.

En el domini temporal *a* indica les hores, el mes o l'estació en el qual es du a terme una acció, és a dir, localitza en l'eix temporal de les hores del dia (*a les onze, a mitjanit*), però també els mesos (*al maig*) o fraccions d'un dia (*a la tarda*). En aquest cas la

conceptualització del temps no és com en castellà on hi preval el valor de període temporal com a “continent” (*en mayo*) o amb una extensió (*por la tarde*). Aquesta idea de localització en un eix o escala que expressa la preposició *a*, en l'àmbit conceptual o abstracte, també serveix per indicar la velocitat, el preu o la temperatura.

En l'àmbit temporal, *a* també ubica l'acció, així, amb l'expressió *d'aquí a dues setmanes* ens situem en un moment del futur. Cal tenir en compte les relacions entre l'espai, el temps i la lògica que s'estableixen entre la preposició *a* i *de*, que s'han vist a la Taula 1 (p. 13). Culturalment, l'espai de la dreta de l'eix temporal està associat al futur, i el de l'esquerra, al passat. Per tant, *a* pot tenir un valor prospectiu en expressions temporals (*d'aquí a + quantitat de temps*), en perífrasis aspectuals amb valor incoatiu (*Comença a treballar demà*) o d'imminència (*Vaig a dutxar-me*) i, a més, pot expressar la finalitat (*He vingut a ajudar-te*). En canvi la preposició *de*, mira cap el passat i la causa en l'eix lògic-temporal, per tant, forma perífrasis aspectuals culminatives o d'interrupció (*Ha deixat de fumar, Para de fer tonteries*). Respecte a aquesta relació entre *de* i *a* en castellà, però també útil per al català, Roegiest (1980, p. 328) considera que *a* pot indicar la finalitat, el benefactor i l'objecte de l'acció perquè són lògicament posteriors al desenvolupament de l'acció.

Segons Johnson (2008, p. 41), amb la metàfora conceptual ELS ESDEVENIMENTS SÓN MOVIMENTS EN L'ESPAI es produeix la projecció de “paths to destinations” a “means to ends”, de manera que l'expressió de la destinació amb la preposició *a* passa a indicar que la manera de fer o aconseguir quelcom és el medi per arribar a la meta. Per exemple, les locucions *a poc a poc*, *a ulls clucs*, *a les palpentes*, *a les fosques*, etc. indiquen la manera en què s'arriba a l'objectiu metafòric.

Els usos més gramaticals de la preposició *a* –el CI, el CRP i el CD– són els més complexos a l'hora d'explicar-los des d'una perspectiva semàntica. D'entre aquests usos, el més transparent sembla el del CI quan designa una meta o un benefactor, ja que en la preposició encara s'hi pot rastrejar la conceptualització d'una direcció o destinació de l'objecte. Company (2006), sobre l'ús de *a* en el CI castellà, considera que semànticament aquest complement és “la meta o el destino en el que concluye la acción significada por el verbo, acción que puede haber recaído previamente en un objeto directo [construcciones de doble transitividad], o sin involucramiento de un objeto directo [construcciones de transitividad indirecta]” (Company, 2006, p. 481). Aquesta relació entre meta locativa i humana, segons Cifuentes i Llopis (1996, p. 51), dificulta l'establiment de límits clars entre el CI i el CC de lloc en alguns casos fronterers. Per exemple, en (9a) el SP pot ser interpretat com un CI no prototípic (9b) o un CC de lloc (9c).

- 9) a. Posa més oli **a l'amanida**
 b. Posa-**li** més oli
 c. Posa-**hi** més oli

En el cas del datiu ètic, Sancho Cremades el considera un CI extrapredicatiu, i per això no entra en l'estructura argumental del verb, sinó que “conceptualitza tota la predicació com adreçada a una persona que s’hi interessa o s’hi veu implicada especialment” (1994, p. 396). Així, en un exemple com el de (10a), *a mi-jo* és la persona afectada pel que denota l’oració *El nen ha agafat la grip*. Per a aquest autor, en el cas del datiu simpatètic o possessiu, la presència de *a* respon a una relació de posseïdor-posseït. Vegis com l’exemple (10b) és parafrasejable per *Tothom admirava la seguretat de la Núria*; i la relació de pertinença és representable mitjançant la idea de localització, en el sentit que, si X té Y, vol dir que Y és a X.

- 10) a. El nen m’ha agafat la grip
 b. A la Núria, tothom li admirava la seguretat

La presència de *a* en els CRP ve determinada pel significat del verb i la selecció entre *a* i *en* sovint és en funció de si es tracta d’una ubicació en el domini espacial (*Viuen a Barcelona*) o abstracte (*Viuen en una situació d’inestabilitat contínua*). Amb molts verbs de moviment com *caure, anar, arribar, tornar, etc.* el complement introduït per la preposició *a* expressa el destí de l’acció o el procés. Gràcies al seu valor estàtic, aquesta preposició també és seleccionada per verbs que denoten una orientació com *mirar, donar, apuntar, etc.*; i per verbs que indiquen una ubicació com *viure, residir, etc.* Hi ha un seguit de verbs que expressen costum o adequació a una situació en els quals la presència de *a* és redundant, ja que *a* està incorporada com a prefix: *acostumar-se, adaptar-se, acollir-se, etc.* El valor prospectiu de *a* facilita que sigui seleccionada per verbs que expressen un objectiu o una projecció, és a dir, una meta metafòrica. En aquest sentit es poden diferenciar els verbs que indiquen l’ajuda o participació en alguna cosa com *ajudar, ensenyar, contribuir, etc.*; els que denoten la intenció o disposició de fer alguna cosa com *disposar-se, aficionar-se, comprometre’s, etc.*; i els que expressen influència com *animar, forçar, incitar, obligar, etc.*

La presència de la preposició *a* en el CD, com s’ha vist en l’apartat § 4.2, està condicionada a qüestions d’ordre i a les característiques del SN, per exemple, si l’element introduït per la preposició és un pronom (*a nosaltres, a tothom, etc.*). Segons Sancho Cremades, el CD preposicional no és atípic, “sinó que el que és ‘atípic’ és més bé el contrari” (1994, p. 410), ja que una de les funcions de la categoria preposicional, com a hereva de la marca de cas, és la seva funció de “marcatge de ‘no subjecte’, i l’objecte directe és un ‘no subjecte’, i per aquesta raó l’existència d’un objecte directe preposicional no és colpidora” (Sancho Cremades, 1995, p. 191). Per tant, la justificació de l’aparició del CDP és per la seva funció distintiva entre els diferents arguments del verb. Cal afegir que, a part d’aquesta identificació de funcions, les característiques semàntiques del SN són també importants. Kliffer (1995, p. 96) estableix una escala d’individuació que determina la presència d’un CDP. Es tracta d’un conjunt de paràmetres binaris que estableixen el grau d’individuació de l’objecte, així, el tret [+ individuat] suposa que es tracta d’un ‘nom propi’, ‘humà’, ‘animat’, ‘concret’, ‘singular’, ‘comptable’, ‘referencial’ i ‘definit’; en

contraposició de [-individuat] amb els paràmetres ‘nom comú’, ‘no humà’, ‘no animat’, ‘abstracte’, ‘plural’, ‘incomptable’, ‘no referencial’ i ‘indefinit’. Un altre factor que condiciona l’aparició de CDP és el que Hopper i Thompson (1980) anomenen *kínesis*, terme d’origen grec (κίνησις) que significa moviment o canvi. Per a aquests autors, la semàntica del verb influeix en el marcatge preposicional del CD. Així, en un *continuum* de verbs que designen ‘estat’ i ‘acció’ en els extrems, si el verb és més proper a l’‘acció’, les possibilitats que el CD sigui preposicional són força altes, sempre que el complement tingui el grau d’individuació necessari.

Sancho Cremades (1994, 1995) fa una proposta d’explicació des de la LC i relaciona el CDP amb la cadena de significats que deriven de la preposició *a* amb valor directiu en el domini abstracte. Segons aquest autor, el CDP apareix quan el “LM és una forma morfològica associada a la categoria [+animat] (com el OI)” i està “subcategoritzat pel verb (com a argument segon)” (Sancho Cremades, 1995, p. 199). Així doncs, es pot concloure que la presència de *a* està motivada per qüestions com la *kínesis*, concepte lligat a la transitivitat, el caràcter animat o individuat del SN, i que el fet que aquesta sigui la preposició seleccionada estableix un vincle amb el seu valor directiu espacial.

4.5. La preposició *en*: usos espacials, temporals i abstractes

En el domini espacial, *en* indica la localització en relació a una estructura de continent/contingut. A diferència de *a*, els límits del LM amb la preposició *en* són definits, per tant, s’entén que el TR se situa –si és una entitat– o succeeix –si és una acció– dins dels límits marcats per *en*, i per tant, no té el valor puntual propi de *a*. Aquest valor restrictiu de *en* permet especificar en el domini metafòric “dins de quin àmbit quelcom té realitat, enfront d’un fora d’inexistència: l’afirmació només és vàlida dins els límits assenyalats per *en*” (Sancho Cremades, 1994, p. 274). Així, tenim expressions com: *ser un expert en matemàtiques* o *ser llicenciat en Filologia*.

En el domini temporal *en* indica que una acció se situa dins un període de temps determinat, encara que es tracti d’extensions temporals breus com *instant* o *moment* són conceptualitzades amb una extensió. En el mateix sentit, la construcció <*en* + infinitiu> emmarca temporalment l’acció de l’oració principal, ja sigui expressant seqüenciació o simultaneïtat. El valor d’extensió de *en* possibilita el seu ús per expressar la duració, és a dir, el període complet de l’execució de l’acció: *Va llegir el llibre en dos dies*.

En el àmbit conceptual hi ha expressions amb un valor modal: *en família*, *en públic*, *en privat*, *en teoria*, *en cercle*, etc. En aquest casos el SP indica que la situació descrita es localitza en un espai metafòric com és el del grup familiar, el d’un lloc amb públic o íntim, en un suposat marc teòric, en una distribució de persones de forma circular, etc.

Pel que fa als CR, els verbs estàtics que expressen localització (*viure, habitar, allotjar-se, quedar-se, romandre*, etc.) o moviment cap a l'interior de quelcom (*entrar, penetrar, endinsar-se, aprofundir*, etc.) regeixen preferentment la preposició *en* quan el SN que complementa la preposició no és definit: *Va allotjar-se en un hotel ~ a l'hotel de la platja*. Quan la localització és en un espai metafòric, la preposició seleccionada és *en*. Per exemple, en verbs com *influir* o *incidir* l'argument introduït per *en* indica l'àmbit en què s'aplica la influència. Pel mateix motiu seleccionen *en* els verbs de pensament (*creure, pensar*), de fixació o insistència (*insistir, fixar-se, obsesionar-se*), d'excés (*excedir-se, extralimitar-se, exagerar*) o els que expressen encert o desencert (*encertar, equivocar-se, fallar, errar*). Els verbs de transformació com *convertir-se* o *transformar-se* denoten que hi ha un canvi de continent/contingut, per tant, també seleccionen *en*.

Altres usos gramaticalitzats en què els usuaris de la llengua no vacil·larien a l'hora de triar la preposició són expressions de valor discursiu com *en fi, en resum, en conclusió, en realitat*, etc., algunes de les quals es podrien substituir per adverbis o gerundis, *finalment* o *resumint*. Segons Sancho Cremades (1994), en aquests casos el TR és prototípicament una oració, per exemple, *en realitat* expressa que l'oració sota el seu abast "s'ha d'entendre com un punt de vista més real que quelcom dit anteriorment" (Sancho Cremades, 1994, p. 286).

5. PROTOTIPICITAT I FREQUÈNCIA D'USOS

Segons Martos (2010, p. 249), la freqüència és un dels paràmetres més fàcil de reconèixer per a la configuració del prototipus: “A simple vista existe una clara vinculación entre el prototipo de una categoría y la frecuencia con la que este es nombrado”. Aquest autor afirma que la freqüència està subordinada a la qualitat dels atributs, per tant, “el prototipo es el caso que presenta en primer lugar atributos de gran calidad, y en segundo lugar, frecuentes dentro de la categoría” (Martos, 2010, p. 250). Ibarretxe-Antuñano *et. al* (2017, p. 72) consideren que els índexs de prototipicitat basats en la freqüència són necessaris per complementar les anàlisis que s’han fet de la polisèmia preposicional, ja que ofereixen informació sobre quins són els significats més prominents per als usuaris de la llengua. Segons aquests autors (Ibarretxe-Antuñano *et. al*, 2017, p. 72), la freqüència d’ús juntament amb una anàlisi de la freqüència relativa de les característiques dels elements que relacionen les preposicions aporta informació sobre quines són les construccions més usuals i les relacions entre forma i significat en els diversos contextos d’aparició.

Així, en aquest apartat es presenta l’anàlisi d’un corpus per tal d’establir quins són els valors més freqüents de *a* i *en*, i seguidament, amb la interpretació de les dades obtingudes es descriu la zona de confluència, és a dir, el *continuum* entre les dues preposicions.

5.1. Metodologia

En el *CTILC* s’han obtingut les ocurrències de *a* i *en* aplicant els següents filtres: any de publicació (2007-2008), tipus de text (narrativa), no traducció i varietat (central). S’ha acotat la varietat dialectal, perquè els usos d’aquestes dues preposicions presenten força diversitat segons el territori. Els exemples obtinguts a partir d’aquesta cerca són tots de l’obra *Mil cretins* de Quim Monzó (2007). El nombre total de casos de *a* és de 877, i el de *en* de 299. Els nombre s’ha reduït a 200 exemples aleatoris per a *a*, i 68 per a *en*, és a dir, la proporció d’ocurrències en relació a la reducció dels exemples de *a* ($(200/877) \times 299 = 68,18$).

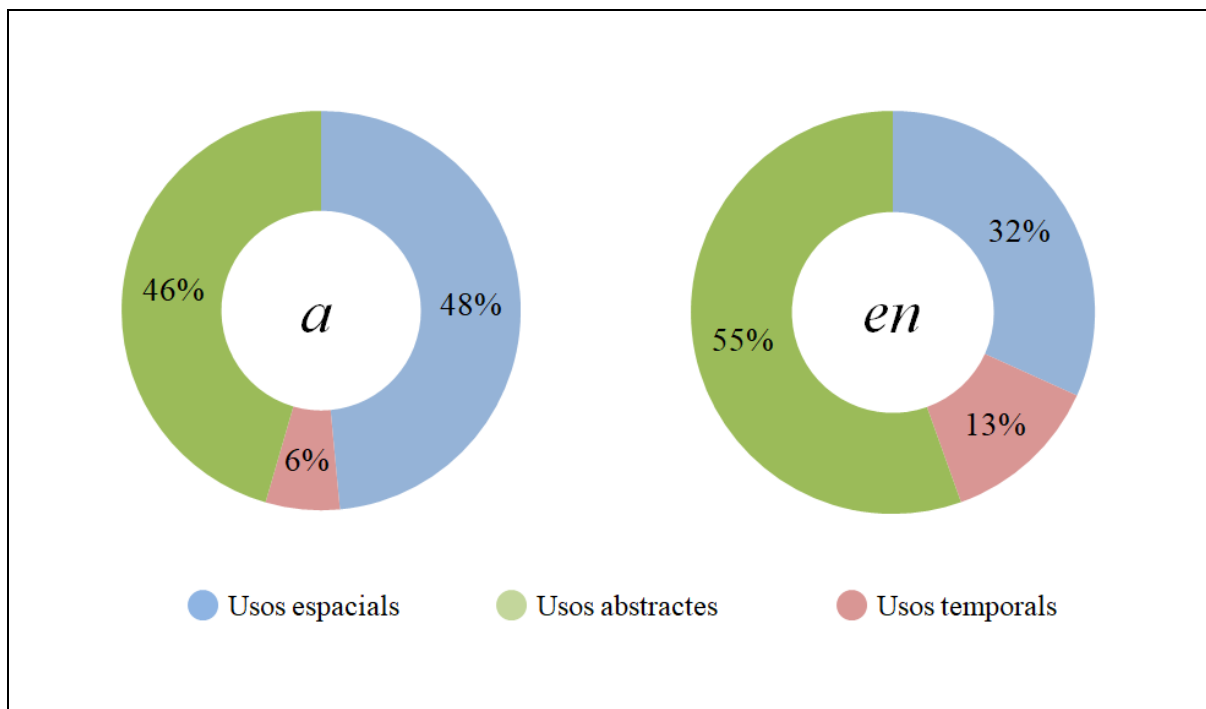
Els exemples s’han classificat en tres grups: domini de l’espai físic, domini temporal i abstracte⁶. En l’àmbit espacial s’han separat els complements dels arguments, per tant, la segona columna recull aquells casos en què el SP introduït per *a* o *en* és l’argument d’un verb de moviment (*anar, entrar, arribar, etc.*) o de localització /existència (*ser, estar, haver-hi, viure, etc.*). En el domini abstracte, en el cas de *a*, s’han dividit els usos en: 1) abstractes i construccions gramaticalitzades, per exemple, *a miques, a desgrat, a contrallum, ser-hi a temps, etc.*; 2) CRP: *convidar a, ensenyar a, etc.*; 3) perífrasis:

⁶ Vegin-se en els Annexos 1 i 2 les taules amb les ocurrències i la seva classificació. Les tres columnes blaves corresponen al domini espacial; la grana, al temporal; i les verdes, a l’abstracte.

<començar a + infinitiu>, <tornar a + infinitiu>, etc.; 4) CI i datius; i finalment, 5) els casos excepcionals en què *a* encapçala el CD. En el cas de la preposició *en*, la subdivisió dels usos abstractes és en dos grups: 1) abstractes i construccions gramaticalitzades, per exemple, *en general*, *en fi*, *en teoria*, *en parella*, *tenir en compte*, etc.; i 2) CRP: *pensar en*, *convertir(-se) en*, *fixar-se en*, etc.

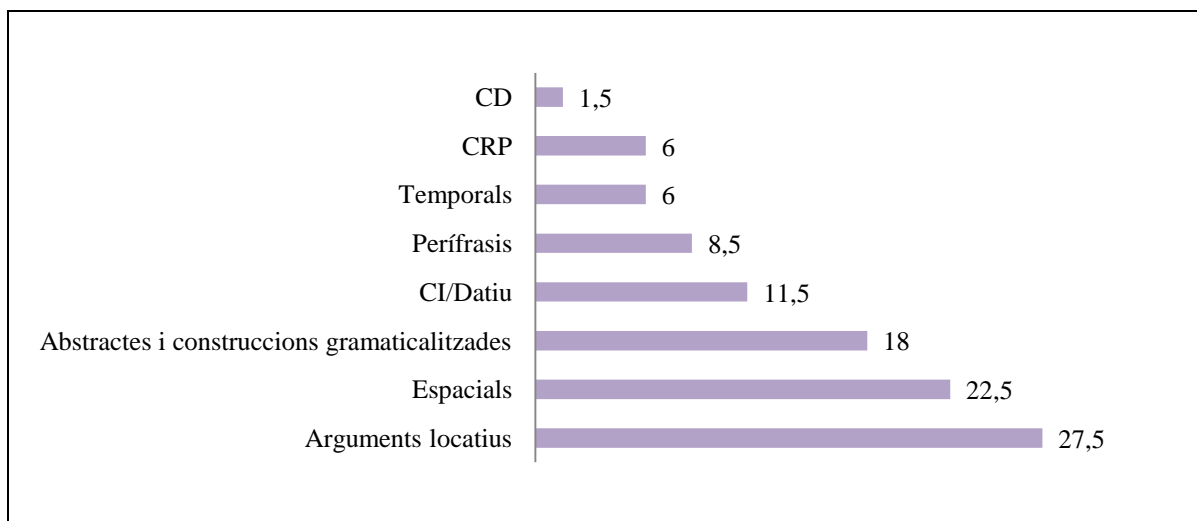
5.2. Anàlisi i discussió de les dades

En el Gràfic 1 es poden veure els percentatges d'usos segons la primera classificació en els tres grups: espacials, temporals i abstractes. En el cas de la preposició *a*, els valors més freqüents són els locatius, tot i que només superen amb un 3 % els abstractes. En canvi, en el cas de *en*, és a la inversa, els abstractes són superiors als temporals, i la diferència és d'un 24,62 %; per tant, si el valor prototípic és el que apareix amb més freqüència, en el cas de *en*, els abstractes s'haurien de considerar els centrals. S'ha de tenir en compte que, com s'ha dit a § 4.2, la localització abstracte tendeix a realitzar-se amb la preposició *en*, fet que podria explicar el percentatge més alt d'usos en aquest domini.

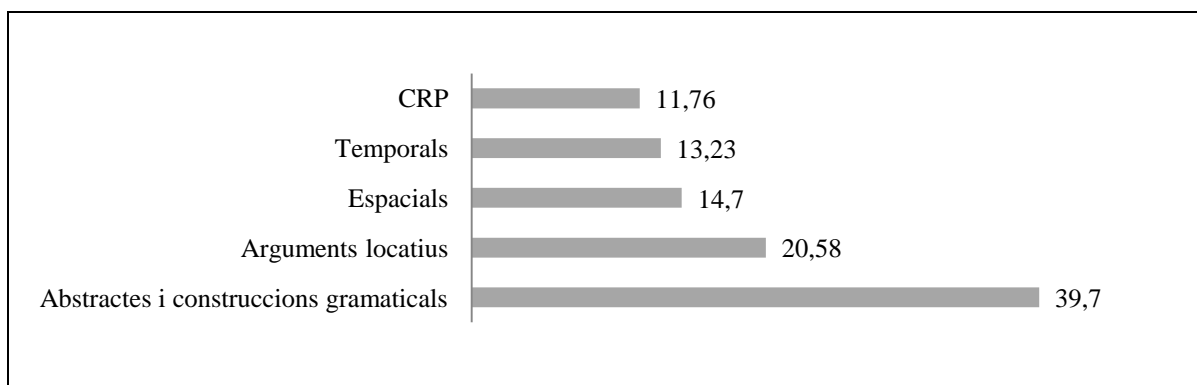
Gràfic 1. Percentatges d'usos espacials, temporals i abstractes de *a* i *en*

En el següent gràfic es presenten ordenats de més a menys els percentatges dels diferents usos de *a*. D'aquestes dades cal destacar la posició dels usos temporals, els quals la tesi localista situa com a primera projecció metafòrica i, com es pot observar, són els tercers amb menys freqüència (6%).

Gràfic 2. Distribució dels percentatges dels usos de *a*

Pel que fa a *en*, les dades estan recollides en el Gràfic 3. Com s'ha comentat més amunt, els usos abstractes i les construccions gramaticalitzades són els més freqüents, fet que replanteja la tesi localista. Cal dir, que es tracta d'un corpus reduït, ajustat a les dimensions d'un TFG i que caldria treballar amb moltes més dades per tal de treure'n conclusions significatives. Si es classifiquen els casos de localització en un espai no físic, per exemple, *en aquest bucle infinit*, la distribució segueix sent la mateixa, ja que els espacials passen d'un 14,7 % a un 19,11 % i els abstractes d'un 39,7 % a un 35 %.

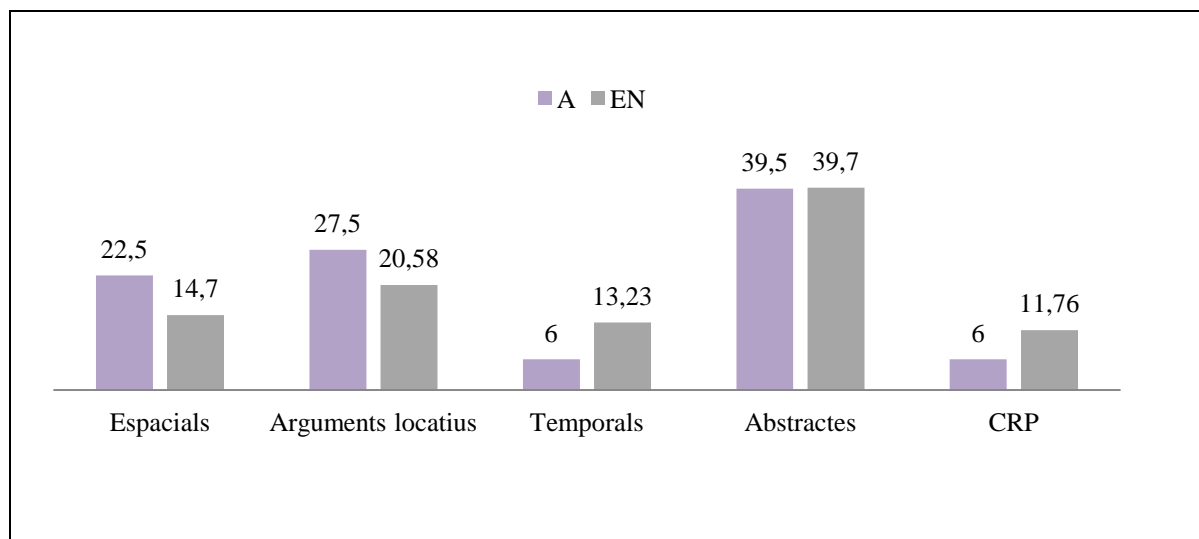

Gràfic 3. Distribució dels percentatges dels usos de *en*

Si es contrasten les dades dels usos compartits entre les dues preposicions⁷ (Gràfic 5), *a* s'utilitza més amb un valor locatiu i *en* en el domini temporal i amb CRP. En aquest últim cas, cal recordar que la *GIEC* (§ 19.3.1.2e) considera que sovint s'utilitza la preposició *en* quan la localització és un CRP o un atribut, per tant, sembla lògic que el percentatge sigui

⁷ El percentatge d'usos abstractes de *a* en aquest gràfic correspon al total menys els usos en CRP (45,5–6=39,5).

més elevat. Cal tenir en compte que dins el percentatge de CRP amb la preposició *a* hi ha aquells casos en què hi apareix a causa del canvi de *en* a *a* per la presència d'un infinitiu. Es tracta de 6 dels 12 exemples trobats en el corpus, fet que reduiria a la meitat el nombre de casos de CRP amb *a* ($12 > 6$) i augmentaria els de *en* ($8 > 14$).

Gràfic 4. Contrast dels usos compartits entre les dues preposicions

Un cop interpretades les dades, es pot considerar que, si només es té en compte el paràmetre de la freqüència, la tesi localista potser no és vàlida per organitzar els múltiples significats de les preposicions des del punt de vista sincrònic. Ara bé, segons Martos (2010), la freqüència no és l'únic paràmetre a l'hora de definir el prototipus, s'hauria de tenir en compte l'acumulació d'atributs rellevants per a la categoria o la distància. En paraules de Martos (2010, p. 252): “[la] abundancia de atributos de calidad se traduce en una posición más cercana al prototipo, y [la] menor cantidad de atributos buenos es sinónimo de alejamiento del prototipo”. Martos (2010) considera que per definir el prototipus cal tenir en compte la freqüència, els atributs i la seva acumulació, la distància entre els elements, la possibilitat de commutació, la representativitat i la preeminència a l'hora de ser anomenat. Cap d'aquests paràmetres funciona de manera independent, tot i que la freqüència i la qualitat dels atributs són els més importants a l'hora de definir el prototipus.

Cal tenir en compte que en la descripció del prototipus que es presenta no s'estan considerant qüestions fonètiques, com l'alternança *a ~ en* a causa del contacte entre vocals, o altres aspectes com les varietats dialectals, el context discursiu, el registre, etc. Variables que caldria valorar en un estudi més extens i profund d'aquestes dues preposicions.

6. CONTINUUM ENTRE LES PREPOSICIONS A I EN

Amb les dades exposades en l'apartat anterior, es pot fer una aproximació, pel que fa a la varietat central⁸, sobre els dominis en els quals *a* i *en* conflueixen. Del total d'ocurrències obtingudes per a les dues preposicions (268), només en els 4 casos que hi ha a continuació podria haver-hi clarament una alternança entre les dues preposicions si es considera que un SP amb article definit sol anar encapçalat per *a*.

- 11) a. Sé que **a** [~ **en**] molts altres centres educatius es practica
b. **A** [~ **en**] aquella edat els cabells
- 12) a. Abans que entri **en** [~ **a**] el camp visual se'n sent el soroll,
b. les lletres que apareixen **en** [~ **a**] el criptograma

Ara bé, com es pot observar en la següent taula, hi ha 46⁹ usos locatius de *a* seguits d'un SN amb article definit que denoten ubicació estàtica i que, per tant, segons la *GIEC* (veure apartat § 4.2) podrien expressar-se amb la preposició *en*, sobretot, aquells que denoten interioritat. També hi ha 2 SP temporals en què es podria utilitzar *en*, tot i que la tendència és amb *a* ja que va seguida d'un SN definit. A més d'aquests casos, n'hi ha 6 en què la preposició *a* apareix en un CRP perquè introdueix una oració d'infinitiu, es tracta d'una alternança condicionada pel context sintàctic. Podria considerar-se que aquests casos no són una alternança real, ja que la preposició que preval és la que ha de canviar; però, el canvi entre aquestes dues indica que el vincle entre *a* i *en* és estret. Pel que fa als SP locatius encapçalats per *en*, en 20 d'ells la preposició podria alternar amb *a*; i en cap dels temporals *en* és intercanviable per *a*. A tall de síntesi d'aquestes dades, 74 de les ocurrències, un 27,61 %, se situa en la zona fronterera entre *a* i *en*.

SP encapçalats per <i>a</i>			SP encapçalats per <i>en</i>	
locatius		temporals	CRP (<i>en</i> > <i>a</i>)	locatius
no interioritat	interioritat			
19	27	2	6	20

Taula 2. Nombre de SP encapçalats per *a* i *en* en què la preposició és intercanviable

⁸ S'especifica la varietat perquè en altres territoris la selecció en funció del determinant no és la mateixa. Vegis com en els següents exemples en valencià *en* apareix amb SN determinats locatius i el català central en aquest contextos rarament utilitzaria aquesta preposició. Aquest alternança dialectal recolza la idea del *continuum* entre *a* i *en*, sobretot, quan estableix una relació d'ubicació espacial.

- a) una parella asseguda **en** la gespa,
- b) el cul recolzat **en** la taula (*CTILC*, valencià: Mira, J.M., 2008, *El professor d'història*)

⁹ Vegin-se a l'Annex 3 les taules que recullen els 46 SP locatius encapçalats per *a*, els 27 que denoten interioritat, els 2 temporals, els VRP en què *a* apareix fruit del canvi de preposició i els SP locatius introduïts per *en*.

La Figura 6 il·lustra com queda distribuït el *continuum* entre *a* i *en*. Les rodones de colors representen els diferents usos de cada preposició i tenen la proporció aproximada al seu percentatge dins la categoria. S'han disposat de més a menys partint dels valors on convergeixen (usos espacials, arguments locatius, CRP, usos temporals). Com es pot veure, els dominis en els quals entren en contacte i on és possible l'alternança són els locatius (complements i arguments, 66 casos), els CRP (6 casos) i, en menor quantitat, els temporals (2 casos). En els exemples que s'han recollit en el domini abstracte, construccions gramaticalitzades i altres usos és impossible l'alternança entre les dues preposicions. Per tant, el *continuum* s'estableix en la conceptualització de relacions espacials i temporals, aquestes últimes basades en l'aplicació de la metàfora EL TEMPS ÉS ESPAI.

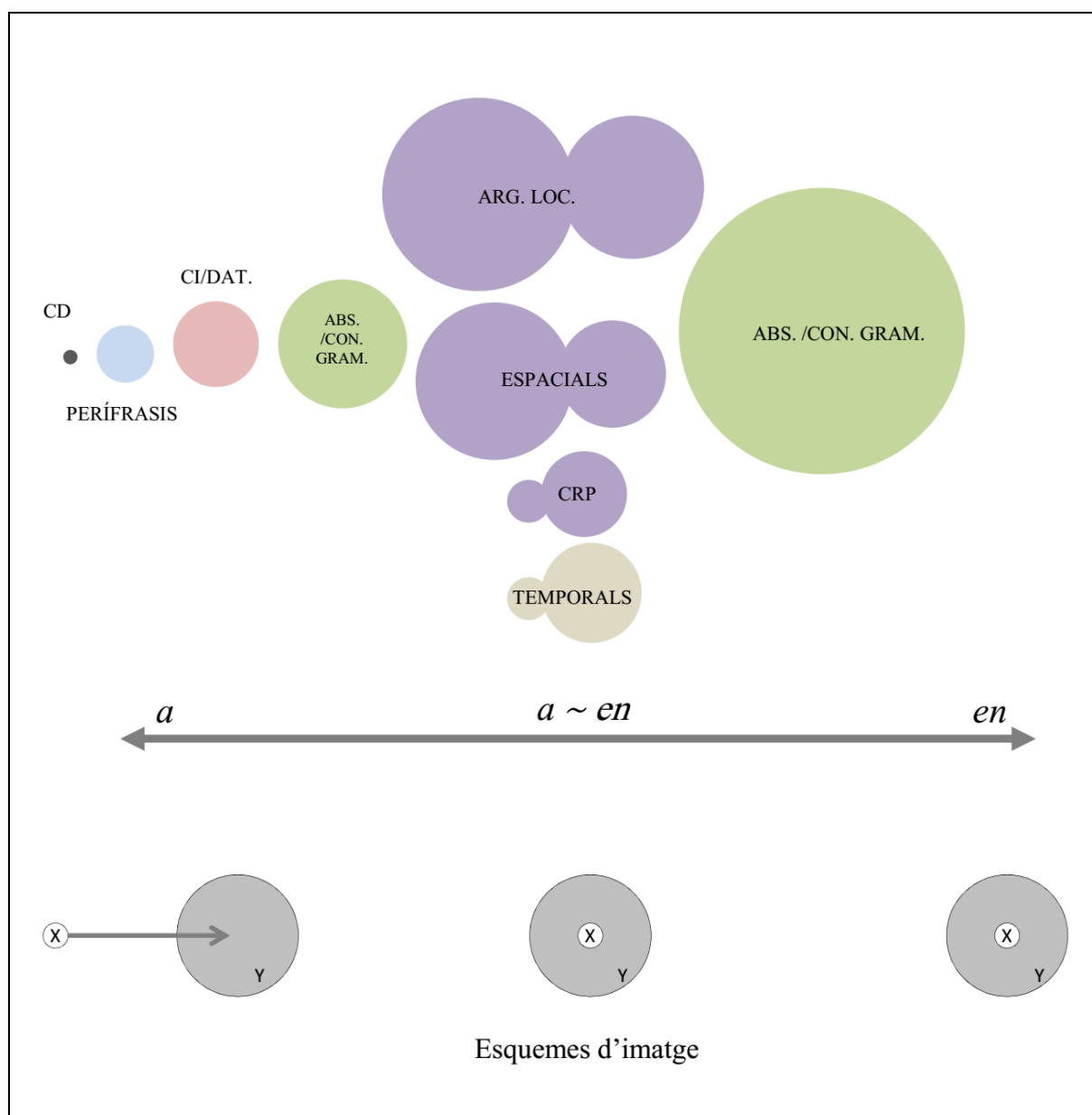

Figura 6. Distribució d'usos i *continuum* entre les preposicions *a* i *en*

L'eix situat en el centre del gràfic representa la progressió entre els usos compartits i els usos més perifèrics situats en els extrems. Tant la preposició *a* com *en* conceptualitzen unes relacions espacials estàtiques representades per l'esquema d'imatge central. A mida que els usos de *a* denoten moviment o sorgeixen de l'aplicació de la metàfora a aquest moviment, l'alternança ja no és possible. Es pot dir que *a* i *en* codifiquen la mateixa experiència física quan es tracta de localització parcial o central del *trajector* en el *landmark*.

Aquesta conceptualització espacial sorgida de la interacció i experimentació física constitueix el domini origen de les metàfores EL TEMPS ÉS ESPAI i ELS ESTATS SÓN LLOCS que donen lloc als usos temporals i abstractes representats, respectivament, en gris i verd. En el cas de *a* amb un valor no estàtic, el domini origen de base experiencial és el del desplaçament cap a una meta. Aquesta percepció física és el punt de partida de la metàfora que permet explicar usos abstractes com el de la preposició *a* amb el CI o els datius, i les perífrasis aspectuals amb valor incoatiu o d'imminència. En l'extrem més perifèric, se situa, en casos força restringits, la presència de *a* en el CD. Aquest ús està relacionat amb el concepte de *kínesis* i transtivitat i que, de forma menys transparent, també té un vincle amb el valor directiu espacial d'aquesta preposició.

És important remarcar que la confluència entre les dues preposicions coincideix amb el valor locatiu espacial de *a* i de *en* considerat des de la teoria localista com a central. Com s'ha vist en la secció § 5.2, les dades obtingudes en el corpus també situen els valors locatius entre els més freqüents en el cas de *a*, però no per a *en*. Aquesta distribució dels usos preposicionals mostra una organització atípica des de la teoria del prototipus, ja que en la zona de frontera o dels marges entre categories normalment no s'hi situen els elements centrals.

7. CONCLUSIONS I FUTURES INVESTIGACIONS

Com s'ha pogut veure al llarg d'aquest treball, la LC ofereix un marc teòric idoni per a la descripció de la categoria preposicional i per donar resposta a les preguntes de recerca plantejades a l'inici del treball. Així, s'ha representat el significat bàsic de les preposicions *a* i *en* amb un esquema d'imatge i s'han presentat els diversos usos preposicionals d'una forma motivada i organitzada des del punt de vista semàntic en tres dominis, l'espacial, el temporal i l'abstracte. Per a la descripció d'aquesta xarxa de significats s'ha tingut en compte l'evolució diacrònica de les preposicions llatines IN i AD, ja que aquesta perspectiva sovint ajuda a explicar els usos més gramaticalitzats i, per tant, menys transparents.

Per comprovar la tesi localista sobre l'organització dels elements que conformen la categoria, s'ha analitzat un corpus per contrastar la freqüència d'ús (un dels aspectes amb més pes a l'hora de definir el prototipus) amb la suposada prototipicitat dels usos locatius. L'anàlisi dels resultats indica que, en el cas de la preposició *a*, el percentatge d'ocurrències amb usos espacials i abstractes és força similar, 48,5 % i 45,5 %, respectivament; en canvi, en el cas de *en*, el percentatge més alt és el dels usos abstractes (57 %), fet que pot ser conseqüència de la tendència a la utilització d'aquesta preposició quan la ubicació és en el domini abstracte.

La confusió que genera l'ús de les preposicions *a* i *en* –actualment i al llarg de la seva història– i l'alternança que es produeix en molts contextos són el que han motivat l'interès a realitzar la descripció del *continuum* entre aquestes dues preposicions, el qual s'ha definit a partir dels exemples del corpus en els quals la *GIEC* contempla la possibilitat d'ambdues opcions. La confluència és produïda en els valors considerats prototípics, els usos locatius (arguments i complements), i, en menor mesura, en els CRP i els complements temporals.

La zona difusa entre les dues preposicions es produeix en el domini espacial, quan la conceptualització de l'experiència física és representada per un esquema d'imatge que, com s'ha vist en les Figures 4 i 5 (p. 27), en funció de la perspectiva, pot expressar interioritat o contacte amb una superfície superior o lateral. La peculiaritat de distribució de valors d'aquestes dues preposicions rau en el fet que, segons la teoria de prototipus, són els elements situats en la perifèria els que entren en contacte amb altres categories i no els centrals, com és el cas de *a* i *en*.

A mode de síntesi, la Figura 7 representa la xarxa semàntica dels valors preposicionals de *a* i *en*: dues preposicions, que gairebé són una en el domini de l'espai i el temps; però, a mida que els valors s'allunyen del més tangible (el domini origen de base experiencial) i de les primeres metàfores EL TEMPS ÉS ESPAI i ELS ESTATS SÓN LLOCS, la seva similitud i commutabilitat és menor o impossible.

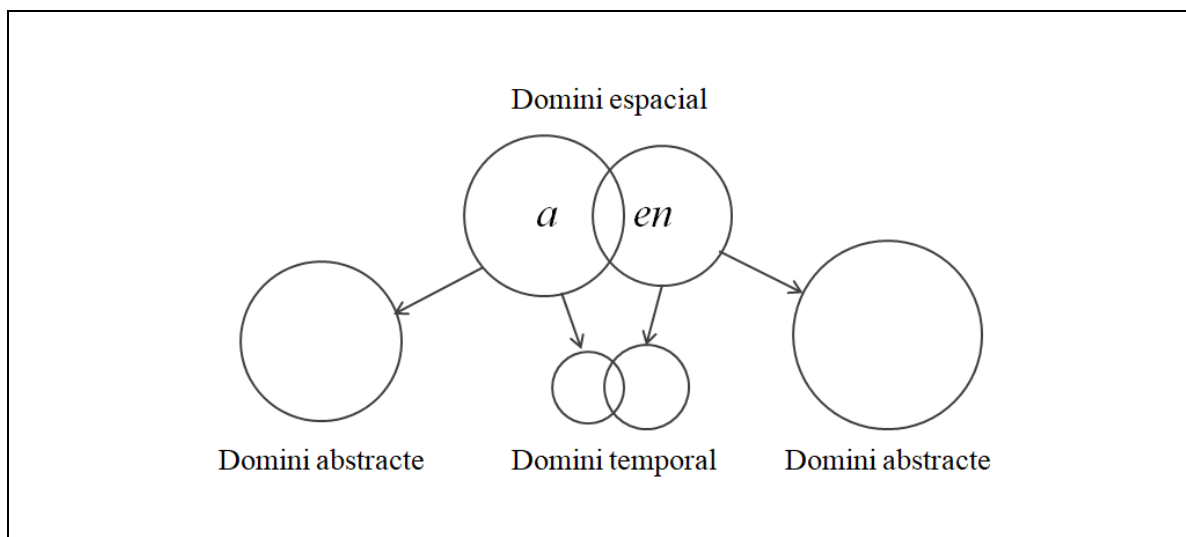

Figura 7. Xarxa semàntica dels valors preposicionals de *a* i *en*¹⁰

En el desenvolupament d'aquest treball han sorgit les limitacions que té degut a les seves dimensions i en quina direcció caldria ampliar la recerca, és a dir, seria necessari realitzar un estudi amb un corpus més extens i alhora considerar les diferents varietats, ja que és molt interessant la diversitat dialectal respecte a aquestes dues preposicions i les variants *an* i *ad* que presenta la preposició *a*. Si s'analitzessin més dades, els resultats serien més significatius.

Finalment, com s'ha pogut veure breument en les conclusions de la part pràctica d'anàlisi de corpus, cal assenyalar que, tot i que el present treball és de caràcter teòric, tant els esquemes d'imatge com la descripció motivada dels diferents usos són aplicables per a l'ensenyament del català com a llengua estrangera. Les preposicions sovint s'expliquen de forma inconnexa a partir de llistes d'exemples i, com estan demostrant diversos estudis empírics, l'aplicació de la LC en l'ensenyament/aprenentatge de llengües estrangeres està obtenint millores en els resultats dels aprenents.

A tall de conclusió final, la categoria preposicional és un aspecte de la gramàtica que ofereix un ampli camp de recerca des de la perspectiva de la LC i on encara queden molts estudis de base empírica per realitzar, ja sigui amb corpus o amb experiments psicolingüístics o neurolingüístics.

¹⁰ Gràfic inspirat en els exemples de categories radials de Cuenca i Hilferty (1999, p. 133-134).

8. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Badia i Margarit, Antoni M. (1995). *Gramàtica de la llengua catalana: descriptiva, normativa, diatòpica, diastràtica*. Barcelona: Edicions Proa.
- Bassols de Climent, M. (1992). *Sintaxis latina. 10ª edición*. Madrid: C.S.I.C.
- Barcelona, A. i Valenzuela, J. (2011). An overview of cognitive Linguistics. En M. Brdar, S.Th. Gries i M. Žic Fuchs (Eds.), *Cognitive linguistics: convergence and expansion* (p. 17-44). Amsterdam: John Benjamins.
- Batllé, M., Martí, J., Moran, J. i Rabella, J.A. (2016). *Gramàtica històrica de la llengua catalana*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Brea, M. (1985). Las preposiciones del latín a las lenguas románicas. *Verba*, 12, 147-182.
- Cabanes Fitor, V. (1989a). Ús de les preposicions “a/en” davant els noms propis de lloc: Segles XIII-XIV-XV-XVI. *Caplletra*, 6, 141-170.
- Cabanes Fitor, V. (1989b). Ús de les preposicions “a/en” designant lloc en la Crònica de Bernat Desclot, segles XIII-XIV. *Cuadernos de filología. II, Studia linguistica hispanica*, 3, 37-64.
- Cadierno, T. i Pedersen, J. (2014). Introducción a la lingüística cognitiva: Orígenes y postulados básicos. En S. Fernandez i J. Falk (Coords.), *Temas de gramática española para estudiantes universitarios: Una aproximación cognitiva y funcional* (p. 15-36). Frankfurt: Peter Lang.
- Castañeda Castro, A. i Alhmod, Z. (2014). Gramática cognitiva en descripciones gramaticales para niveles avanzados ELE. En A. Castañeda Castro (Coord.), *Enseñanza de gramática avanzada de ELE: Criterios y recursos* (p. 39-87). Madrid: SGEL.
- Cifuentes Honrubia, J. L. (1996). *Usos Prepositivos en Español*. Murcia: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Murcia.
- Cifuentes Honrubia, J. L. (1998). Semántica y cognición de los usos prepositivos en español. En E. Ramón Trives i E. Provencio Garrigós (Coords.). *Estudios de Lingüística Textual. Homenaje al Profesor M. Muñoz Cortés: XVIII Curso de Lingüística Textual* (p. 107-121). Murcia: Universidad de Murcia.
- Cifuentes Honrubia, J. L. i Llopis Ganga, J. (1996). *Complemento Indirecto y Complemento de Lugar: estructuras locales de base personal en español*. Alicante: Universidad de Alicante.
- Clua i Julve, E. (1966). Weak Prepositions in Tortosan Catalan: alternation of Prepositions, Allomorphy or Phonological Process, *Catalan Working Papers in Linguistics*, 5, 29-66.
- Company Company, C. (1997). Prototipos y el origen marginal de los cambios lingüísticos. El caso de las categorías del español. En C. Company Company (Ed.). *Cambios diacrónicos del español* (p. 143-168). Ciutat de Mèxic: UNAM.
- Company Company, C. (2006). El objeto indirecto. En C. Company Company (Dir.), *Sintaxis histórica de la lengua española Volumen I. Primera parte: La frase verbal* (p. 479-574). Ciutat de Mèxic: FCE/ UNAM.

- Company Company, C. (2014) (Dir.). *Sintaxis històrica de la lengua española. Tercera parte: Adverbios, preposiciones y conjunciones. Relaciones interoracionales*. Ciutat de Mèxic: FCE/ UNAM.
- Company Company, C. i Sobrevilla Moreno, Z. (2014). Las preposiciones *de, des y desde*. En C. Company Company (Dir.), *Sintaxis històrica de la lengua española. Tercera parte: Adverbios, preposiciones y conjunciones. Relaciones interoracionales*, Vol. 3 (p. 1341-1479). Ciutat de Mèxic: FCE/ UNAM.
- Croft, W. (2001). *Radical construction grammar: syntactic theory in typological perspective*. Oxford: Oxford University Press.
- Cuenca, M. J. (1996). *Sintaxi fonamental: les categories gramaticals*. Barcelona: Empúries.
- Cuenca, M. J. (2006). *Mòdul 5. Preposicions, nexes i adverbis* [Recurs d'aprenentatge]. Recuperat del Campus de la UOC, aula virtual.
- Cuenca, M. J. i Hilferty, J. (1999). *Introducción a la lingüística cognitiva*. Barcelona: Ariel.
- CTILC: IEC. *Corpus textual informatitzat de la llengua catalana*. Barcelona: IEC. <https://ctilc.iec.cat/>.
- DCVB: Alcover, A. M. i Moll, F. de B. (1930–1962). *Diccionari Català-Valencià-Balear*. Palma de Mallorca: Moll. <http://dcvb.iec.cat>
- Delbecque, N. (1996). Towards a cognitive account of the use of the prepositions *por* and *para* in Spanish. En E. H. Casad (Ed.), *Cognitive Linguistics in the Redwoods: The Expansion of a New Paradigm in Linguistics* (p. 249-318). Berlín: Mouton de Gruyter.
- Evans, V. (2010). The Perceptual Basis of Spatial Representation. En V. Evans i P. Chilton (Eds.). *Language, Cognition and Space: The State of the Art and New Directions*. Sheffield: Equinox.
- Evans, V. (2011). Language and cognition: the view from cognitive linguistics. En V. Cook i B. Bassetti (Ed.), *Language and Bilingual Cognition* (p. 69- 108). Nova York: Psychology Press. <https://doi.org/10.4324/9780203836859>
- Evans, V. i Tyler, A. (2001). Reconsidering prepositional polysemy networks: The case of *over*. *Language*, 77(4), 724-765.
- Evans, V. i Tyler, A. (2004a). Rethinking English “prepositions of movement”: the case of *to* and *through*. En H. Cuyckens, W. de Mulder i T. Mortelmans (Eds.), *Adpositions of Movement* (p. 247-270). Amsterdam: John Benjamins.
- Evans, V. i Tyler, A. (2004b) Spatial experience, lexical structure and motivation: the case of *in*. En G. Radden i K. Panther, *Studies in Linguistic Motivation* (p. 157-192). Berlín, Nova York: Mouton de Gruyter.
- Evans, V. i Tyler, A. (2005). Applying cognitive linguistics to pedagogical grammar: The English prepositions of verticality. *Revista Brasileira de Linguística Aplicada*, 5(2), 11-42. DOI: <https://doi.org/10.1590/S1984-63982005000200002>

- Fillmore, C. (1976). Frame semantics and the nature of language. *Annals of the New York Academy of Sciences: Conference on the Origin and Development of Language and Speech*, 280, 20-32.
- Fillmore, C. J. (1977). Scenes-and-frames semantics. En A. Zampolli (Ed.), *Linguistic Structures Processing* (p. 55-79) Amsterdam: North-Holland.
- Fillmore, C. J. (1982). Frame semantics. En The Linguistic Society of Korea (Eds). *Linguistics in the Morning Calm* (p. 111-138). Seül: Hanshin.
- Fillmore, C. J. i Kay, P. (1993). *Construction grammar coursebook*. Berkeley: University of California.
- GCC: Solà, J. (Dir.), *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Editorial Empúries.
- Geeraerts, D. (1997). *Diachronic Prototype Semantics: A Contribution to Historical Lexicology*. Oxford: Clarendon Press.
- Geeraerts, D. (1999). Diachronic prototype semantics. A digest. En A. Blank i P. Koch (Eds.), *Historical Semantics and Cognition* (p. 91-108). Berlín, Nova York: Mouton de Gruyter.
- GIEC: IEC (2017). *Gramàtica de la llengua catalana*. Barcelona: IEC.
- Goldberg, A. (1995), *Constructions: A Construction Grammar Approach to Argument Structure*. Chicago: University of Chicago Press.
- Grady, J. (1997). *Foundations of Meaning: Primary Metaphors and Primary Scenes* [Tesi doctoral]. Berkeley: University of California.
- Grady, J. E. (2007). Methapor. En H. Cuyckens i D. Geeraerts (Eds.), *The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics* (p. 189-213). Oxford: Oxford University Press.
- Hampe, B. (2005). Image schemas in Cognitive Linguistics: Introduction. En B. Hampe (Ed.), *From Perception to Meaning. Image Schemas in Cognitive Linguistics* (p. 1-12). Berlín, Nova York: Mouton de Gruyter.
- Haspelmath, M. (1999). Why is grammaticalization irreversible?. *Linguistics*, 37(6), 1043-1068.
- Heine, B., Claudi, U. i Hünemeyer, F. (1991). *Grammaticalization: A Conceptual Framework*. Chicago: Chicago University Press.
- Hopper, P. i Thompson, S. A. (1980). Transitivity in grammar and discourse. *Language*, 56(2), 251-299.
- Ibarretxe-Antuñano, I. (2010). Lexicografía y lingüística cognitiva. *Revista Española de Lingüística Aplicada (RESLA)*, 23, 195-214.
- Ibarretxe-Antuñano, I. (2013). La lingüística cognitiva y su lugar en la historia de la lingüística. *Revista Española de Lingüística Aplicada (RESLA)*, 26, 245-266.
- Ibarretxe-Antuñano, I., Hijazo-Gascón, A. i Mendo Murillo, S. (2017). Preposiciones, partículas del movimiento y estilo retórico en ELE. Un análisis desde la lingüística cognitiva. *Cuadernos AISPI: Estudios de lenguas y literaturas hispánicas*, 10, 63-90. DOI: [10.14672/10.2017.1323](https://doi.org/10.14672/10.2017.1323)
- Ibarretxe-Antuñano, I. i Valenzuela, J. (2012). Lingüística cognitiva: origen, principios y tendencias. En I. Ibarretxe-Antuñano i J. Valenzuela (Dirs.), *Lingüística Cognitiva* (p. 13-38). Barcelona: Anthropos.

- Johnson, M. (1987). *The Body in the Mind: the Bodily Basis of Meaning. Reason and Imagination*. Chicago: Chicago University Press.
- Johnson, M. (2005). The philosophical significance of image schemas. En B. Hampe (Ed.), *From Perception to Meaning. Image Schemas in Cognitive Linguistics* (p. 15-35). Berlín, Nova York: Mouton de Gruyter.
- Kliffer, M. (1995). El “a” personal, la kinesis y la individuación. En C. Pensado (Ed.), *El Complemento directo preposicional* (p. 93-111). Madrid: Visor Libros.
- Kövecses, B. (2010). *Metaphor: A Practical Introduction*. Nova York: Oxford University Press.
- Lakoff, G. (1987). *Women, fire, and dangerous things : what categories reveal about the mind*. Chicago: University of Chicago Press.
- Lakoff, G. (2008). The Neural theory of Metaphor. En R. W. Gibbs (Ed.), *The Cambridge handbook of metaphor and thought* (p. 17-37). Cambridge: Cambridge University Press.
- Lakoff, G. i Johnson, M. (1980) *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press.
- Lakoff, G. i Johnson, M. (1999). *Philosophy in the Flesh: the Embodied Mind and Its Challenge to Western Thought*. Nova York: Basic Books.
- Lakoff, G. i Johnson, M. (2003). Afterwords. En G. Lakoff i M. Johnson, *Metaphors we live by* (p. 265-275). Chicago: University of Chicago Press, 2003.
- Langacker, R. W. (1987). *Foundations of Cognitive Grammar. Vol. 1, Theoretical Prerequisites*. Stanford: Stanford University Press.
- Langacker, R. W. (1991). *Foundations of Cognitive Grammar. Vol. 2, Descriptive Application*. Stanford: Stanford University Press.
- Langacker, R. W. (2017). *Ten Lectures on the Basics of Cognitive Grammar*. Leiden: Brill.
- Mardale, A. (2011). Prepositions as a semilexical category. *Bucharest Working Papers in Linguistics*, 13(2), 35-50.
- Martos Ramos, J. (2010). La búsqueda del prototipo: reflexiones sobre los parámetros de categorización. *Revista de filología alemana*, 18, 247-259.
- Peña Cervel, M. S. (2012). Los esquemas de imagen. En I. Ibarretxe-Antuñano i J. Valenzuela (Dirs.), *Lingüística cognitiva* (p. 69-96). Barcelona: Anthropos.
- Peña Cervel, S. (1998). Conceptual projection and image-schemas. *EPOS. XIV*, 451-461.
- Perera i Parramon, J. (1998). Contribució a l'estudi de les preposicions en el *Tirant lo Blanch*. *Llengua I Literatura*, 19-66.
<https://www.raco.cat/index.php/LlenguaLiteratura/article/view/21571>.
- Pérez i Brufau, R. (2009). *Image schemas i representacions imagístiques: una revisió*. Madrid: Bubok.
- Rosch, E. (1973). On the internal structure of perceptual and semantic categories. En E. Timothy (Ed.), *Cognitive development and the acquisition of language* (p. 111-114). Nova York, Londres: Academic Press.
- Rosch, E. (1975). Cognitive representations of semantic categories, *Journal of Experimental Psychology: General*, 104, 193-233.

- Rosch, E. (1978). Principles of categorization. En E. Rosch i B. B. Lloyd (Eds.). *Cognition and Categorization* (p. 27-48). Hillsdale: Erlbaum.
- Sancho Cremades, P. (1994). *Les preposicions en català. Una aproximació al sistema prepositiu del català des de la semàntica del prototipus* [Tesi doctoral]. València: Universitat de València.
- Sancho Cremades, P. (1995). *La categoria preposicional*. València: Servei de Publicacions de la Universitat de València.
- Sancho Cremades, P. (2008). La preposició i el sintagma preposicional. Dins J. Solà (Dir.), *Gramàtica del català contemporani. Vol. 2, Sintaxi* (p. 1689- 1796). Barcelona: Editorial Empúries.
- Soriano, C. (2012). La metàfora conceptual. En I. Ibarretxe-Antuñano i J. Valenzuela (Eds.), *Lingüística Cognitiva* (p. 97-122). Barcelona: Anthropos.
- Talmy, L. (2005). The fundamental system of spatial schemas in language. En B. Hampe (Ed.), *From Perception to Meaning: Image Schemas in Cognitive Linguistics* (p. 199-230). Berlín, Nova York: Mouton de Gruyter.
- Tyler, A. i Evans, V. (2003). *The Semantics Of English Prepositions: Spatial Scenes, Embodied Meaning, And Cognition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Valenzuela Manzanares, J. (2011). Sobre la interacción lengua-mente-cerebro: la metàfora como simulación corporeizada. *Revista de Investigación Lingüística*, 14, 109-126.
- Wittgenstein, L. (1953). *Philosophical Investigations*. Oxford: Blackwell.
- Ynglès i Nogués, M. T. (2011). *El datiu en català: una aproximació des de la Lingüística Cognitiva*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

ANNEXOS

Annex 1. Ocurrences de la preposició *a*

			E	A. L.	T	AB C.G.	CRP	P.	CI/ DAT	CD
1.	Beneset arriba	a		1						
2.	el polsim de les peces de roba que respirava	a	1							
3.	saluda la noia que hi ha	a		1						
4.	t'he de deixar i he d'anar	a		1						
5.	fa cara d'«Hòstia,	a							1	
6.	entra	a		1						
7.	arriba	a		1						
8.	abans d'entrar	a		1						
9.	es tornen	a						1		
10.	de què van servir tots aquells viatges	a	1							
11.	el pare decidís tornar-lo	a						1		
12.	d'ensenyar-li una altra vegada	a					1			
13.	truquis	a		1						
14.	va entrar	a		1						
15.	li fa un petó	a	1							
16.	que	a							1	
17.	es comencés	a						1		
18.		A			1					
19.	El fill s'acosta	a				1				
20.	sense consciència d'haver arribat	a		1						
21.	hi ets	a				1				
22.	els amics et van haver de portar	a		1						
23.	Beneset va,	a				1				
24.	el necessari que hi ha	a		1						
25.	els cambrers comencen	a						1		
26.	És la noia que ve	a				1				
27.		A		1						
28.	Demana	al							1	
29.		A				1				
30.	Per això s'afanya	a					1			

			sempre.								
31.	Cobri per tallades fetes o per hores,	a	la perruquera li interessa esbandir la feina								1
32.	Hi arribo amb una noia, amb qui m'abraçava ja	a	l'escala	1							
33.	una xerrada que fa	a	la biblioteca de Sitges	1							
34.	Per sort el tinc	a	la taula	1							
35.	De vegades,	a	la nit, sense sorolls als passadissos.	1		1					
36.	és lògic que se l'enduguin	a	mitja nit per no preocupar els altres			1					
37.	observa el seu fill i, com que el té	a	contrallum				1				
38.		a	penes li veu la cara				1				
39.	. Nota que	a	la comissura dels llavis se li ha agrumollat un tel	1							
40.	un dels mocadors que du	a	les butxaques		1						
41.	¿És això el que hem après	a	escola, Toni?	1							
42.	ni que les línies que dibuixa	a	les vores dels ulls són errants.	1							
43.	com és que triga tant	a	venir?					1			
44.	convidant-lo	a	afegir-se-li.					1			
45.	L'altre dia li vaig dir	a	la metgessa:							1	
46.	passar les cames	a	l'altra banda, rai.	1							
47.	Però no tinc prou forces, i	a	tu no et puc demanar aquest favor.							1	
48.	Va, anem	a	l'habitació.		1						
49.	El fill ajuda el pare	a	aixecar-se.					1			
50.	Agafen l'ascensor, arriben	a	la planta.		1						
51.		A	l'habitació, el senyor Beneset s'asseu al llit	1	1						
52.	De la caixa de les eines que té	a	la cuina en treu una escarpra i un martell	1							
53.	s'allunya, s'atura	a	la porta, es gira, diu adéu al pare amb la mà	1						1	
54.	s'eixuga el pintallavis que el petó li ha deixat	a	la galta.	1							
55.	Mentre el fill entra	a	l'ascensor,		1						
56.	comença	a	arreglar-se els repelons.						1		
57.	queia una pluja que amenaçava de durar fins	a	la nit.			1					
58.	vivim	a	la mateixa ciutat		1						
59.	, i després	a	casa vaig pensar a	1							

			telefonar-li,							
60.	vaig pensar	a	telefonar-li,				1			
61.		a	mesura que passaven les hores				1			
62.	ens havíem vist	a	la porta d'un cine	1						
63.	Ara me la torno	a	trobar, doncs, uns quants anys després.						1	
64.	et vaig trobar	a	faltar molt				1			
65.	ens vam veure	a	la cua del cine	1						
66.	Ja no sopes cada dia	a	casa,	1						
67.	així quan arribo	a	casa ja ho tinc fet.		1					
68.	la llengua que surt	a	humitejar els llavis.				1			
69.	Sé que	a	molts altres centres educatius es practica	1						
70.	ella qui em va ensenyar	a	convertir la mà en un personatge de conte.					1		
71.	va emigrar	a	Alemanya a mitjan dels 60		1	1				
72.	els ulls, que és	a	prop.		1					
73.	sortia	a	passejar pels voltants				1			
74.	La mare pregunta	a	l'home com li va la feina							1
75.	S'entra	a	classe sense dir «bon dia»		1					
76.		al	quart dia, ella				1			
77.	Tornem	a	quedar i,						1	
78.	comprometre'ns	a	res, etcètera.					1		
79.	El cap de setmana el passem plegats,	a	casa seva al vespre som a la cuina, en una	1		1				
80.	Jo diria que vaig conèixer el Beristain	a	a la redacció d'una revista	1						
81.	els col·loca	a	l'escorreplats.		1					
82.		A	veure si ara acceptaré el que fa anys no volia.				1			
83.		a	mi em volta de vegades pel cap la idea							1
84.	els pares el miren.	a	ell.							1
85.	em sembla que	a	la seva banda de llit ella tampoc no dorm gaire.	1						
86.	La llum comença	a	entrar per les esclotxes de la persiana.						1	
87.	torna	a	besar-la						1	
88.	es dutxa, apareix	a	mig vestir,				1			
89.		a	nosaltres no ens agrada fer el número.							1
90.	llibres que té als prestatges, les capsetes —com li agraden les	a	aquesta dona!	1						1

	capsetes,									
91.		A	la planta baixa, esperant l'ascensor,	1						
92.	apel·lava al dret	a	la intimitat.			1				
93.		A	la carpeta groga hi ha cartes de la mare		1					
94.	fotografies de quan era petita,	a	l'escola, d'excursió, de jove,	1						
95.	El dinar a casa del cosí ha acabat	a	les tres		1					
96.		A	mesura que els llegeixo			1				
97.	¿De debò us torneu	a	veure?					1		
98.	milers de bosses, totes noves, de supermercat, arreplegades	a	grapats			1				
99.	És de les dones	a	qui la pal·lidesa embelleix.						1	
100.	no anava mai	a	la platja per posar-se morena.		1					
101.	és viure cadascú	a	casa seva		1					
102.	que no s'enfili	a	la barana del balcó,		1					
103.	ens deixeu el lloc	a	nosaltres						1	
104.	l'acosta	a	la doble taula que ara ocupen,		1					
105.		a	un profà tot li sembla equívoc.						1	
106.	M'esforço	a	ser amable,				1			
107.	tots aixequen el cap	a	l'uníson			1				
108.		A	ella la faria tan feliç...							1
109.	fantasiejo amb besar-la	a	la comissura dels llavis,	1						
110.		a	la fi, el noi col·loca el tros de cinta i s'allunya.			1				
111.	no li dirà mai	a	la Carolina que ho sé						1	
112.	Però passen les setmanes i,	a	còpia de setmanes, mesos.			1				
113.	«Mira, Carolina,	a	veure, ¿quan t'has de morir?			1				
114.		a	propòsit, ¿no seria lògic parlar-ne,			1				
115.	Suposo que	a	altres homes ja els començaria a voltar pel cap la idea que potser seria					1	1	
116.		a	la immobiliària li donen cartells	1						
117.	amb un nen	a	coll.			1				
118.	gràcies	a	mi,			1				
119.	si no m'arriba	a	trobar quan vam xocar						1	
120.		a	l'edifici del costat comença a col·locar	1					1	

			un altre cartell.							
121.	amb una faldilla curta i una raqueta	a	la mà.	1						
122.	La guarda	a	sota perquè la tapa de cartró no tanca bé		1					
123.	Les fotos les mira, sempre,	a	la taula del menjador	1						
124.	Col·loca la capsa	a	l'esquerra		1					
125.	quedaran també cara	a	cara però a tocar del passadís				1			
126.	ella un petit barret de tul i flors de llessamí	a	la mà.	1						
127.	el marit cau	a	terra		1					
128.	s'ajup	a	recollir el marit				1			
129.	el va fent	a	miques				1			
130.	per llençar-lo	a	les escombraries		1					
131.		a	l'hora de dinar,				1			
132.	el que	a	ella li agrada més							1
133.	va	a	la cafeteria		1					
134.	Després,	a	la cansaladeria compra croquetes.	1						
135.	Torna	a	casa, es treu la jaqueta,		1					
136.	quan va cap a la saleta	a	mirar una estona la tele				1			
137.	Totalment rehabilitats o diàfans	a	reformar.				1			
138.	La despenja	a	l'instant,				1			
139.	sense esma d'anar	a	buscar la caixa d'eines				1			
140.	com que som	a	l'estiu,				1			
141.	ell s'aferra	a	un braç tot sol						1	
142.	el fa	a	miques amb uns quants cops de tisores.				1			
143.	Tot va	a	parar a dues bosses de plàstic				1			
144.	¿Quant trigarà un d'aquests homes que passegen amb un carretó i un bastó	a	furgar-hi						1	
145.	amb una camisa amb les inicials d'ell brodades	a	la butxaca esquerra.	1						
146.	Ara vés	a	recepció i demana al senyor Manolo el pal de fregar.		1					1
147.	Tanca la tele, agafa la novel·la que té	a	mitges des de fa una setmana,				1			
148.	comença	a	llegir.						1	
149.	proporciona pistes molt valuoses	a	qui vol resoldre'l							1
150.	i la llença	a	terra.		1					
151.		a	trenc d'alba, fatigat, s'adorm				1			

152.	gràcies a l'encolat	a	l'americana, n'arrenca els fulls,			1				
153.	. Completa l'acció	a	la cuina,	1						
154.	la Marta ha començat	a	enyorar fins i tot aquests temps					1		
155.	Quan acaba, deixa les bosses	a	al rebedor		1					
156.	Du una bossa	a	cada mà. Abans d'arribar al contenidor veu un home,		2					
157.	la dona	a	qui ha rondat des que ha arribat a la festa		1					1
158.	. L'ascensor triga	a	arribar,				1			
159.	sense aturar-se	a	la seva planta,		1					
160.	després torna	a	pujar					1		
161.	torna	a	casa,		1					
162.	la foto de tots dos serigrafiada: aquella que es van fer	a	l'estudi del retratista del carrer Manso,	1						
163.	flors de llessamí	a	la mà.	1						
164.	Les busca	a	l'armari,	1						
165.	deixa momentàniament	a	terra,		1					
166.	Busca	a	ls prestatges superiors,	1						
167.	Troba les samarretes	a	l calaix dels draps.	1						
168.	.	A	la part del darrere no hi ha res; és tota blanca.		1					
169.	si s'atreveix	a	parlar-ne				1			
170.	Anava	a	la llibreria i demanava novel·les mal resoltes		1					
171.		a	tu se't veuria el llautó.						1	
172.	els fica	a	la bossa,		1					
173.	dubta si aturar-se	a	la cafeteria,		1					
174.	La dona comenta	a	l'home que ha conegut						1	
175.	busca de nou,	a	la capsa de les fotos, el tros de foto	1						
176.	la fa	a	bocins minúsculs,			1				
177.	recull en una mà i llença	a	la bossa de les escombraries.		1					
178.	. També hi va a parar, fet	a	miques,			1				
179.	Tot seguit va	a	l'armari, l'obre,		1					
180.	entra	a	l'ascensor.		1					
181.		A	la planta baixa, amuntega els calaixos	1						
182.	comença	a	fer viatges cap al contenidor.					1		
183.	En el primer du un calaix en una mà i	a	l'altra.	1						

	la bossa d'escombraries										
184.		A	cada un dels altres viatges arrossega un calaix.			1					
185.	Quan acaba, descansa una estona	a	la cafeteria del carrer Balmes	1							
186.	Si	a	la nit es fica al llit,			1					
187.	les pastilles que tenia	a	la tauleta de nit	1							
188.		a	la Maria li costa d'entendre						1		
189.	És com demanar	a	un atleta maratonianà que						1		
190.	La mare és	a	la cadira, adormida.		1						
191.	Fa,	a	més, un viatge per cada butaca.			1					
				E	A. L.	T	AB	CRP	P.	CI/ DAT	CD
				45	52	12	36	12	17	23	3
			200 =>100	22,5	27,5	6	18	6	8,5	11,5	1,5
				97		12	91				
				48,5		6	45,5				

Annex 2. Ocurrences de la preposició *en*

				E	A. L.	T	A/C G	CRP
1.	De com va la vida	en	general,				1	
2.	el fill diu «	En	fi...»i somriu com dient				1	
3.	encara que	en	un principi l'home				1	
4.	oblidat	en	un calaix.	1				
5.	i assenteix	en	senyal d'aprovació.				1	
6.	És	en	un penjador.		1			
7.	que seuen de costat,	en	butaques de vímet		1			
8.	Véns tan de tant	en	tant que				1	
9.	Si tenim	en	compte que la persona				1	
10.	tallada de cabells s'enllesteix	en	un moment			1		
11.		en	canvi, amb tisores s'hi ha d'estar més estona.				1	
12.		en	acabat calcula que				1	
13.		en	una d'aquestes taules hi ha un home		1			
14.	sovint penso	en	tu					1
15.	Cap comensal s'ha fixat	en	l'acció					1
16.	es veu un camí vorejat de xiprers	en	un matí groguenc			1		
17.	no hauries pensat	en	mi ni <u>en</u> aquell moment					2
18.	introduir el neguit	en	la resta de clients		1			
19.		En	fi, me n'he d'anar				1	
20.	De vegades menjo	en	algun bar,	1				
21.	Jo m'assec	en	una;		1			
22.	la Carolina	en	una altra, davant meu.		1			
23.	i de tant	en	tant la punta de la				1	
24.	em va ensenyar a convertir la mà	en	un personatge de conte.					1
25.	per reconvertir-se	en	una mà					1
26.	som a la cuina,	en	una escena que presagia les pitjors rutines		1			
27.	sembla evident que	en	qualsevol instant ho proposarà.			1		
28.	Però,	en	l'hipotètic cas que la				1	
29.		En	una de les regirades ens abracem.				1	
30.	Abans que entri	en	el camp visual se'n sent el soroll,				1	
31.	com n'és d'horrible la vida	en	parella. mandra, dic, però				1	
32.	tot ho aplegava	en	carpetes més aviat cronològiques	1				
33.	Una llibreta	en	blanc				1	
34.		En	alguna foto hi surto jo, sis o set anys enrere.		1			
35.	flirtejàvem i	en	algun moment havíem arribat al petó.			1		
36.	nois que salten	en	monopatí per damunt dels bancs,				1	
37.	Potser	en	aquests anys m'he fet gran			1		

38.	M'esforço a ser amable, a convertir-me	en	allò que en podríem dir un company amatent					1
39.	veuria la cobla que,	en	diumenges alterns, toca sardanes			1		
40.	altra frase que ara presideix la coberta del llibre,	en	un cos de lletra enorme				1	
41.	firma exemplars	en	uns grans magatzems	1				
42.	El pare aprofita una esquerdada	en	aquest bucle infinit				1	
43.		en	canvi, ella, no solament				1	
44.	mares amb nens	en	cotxets	1				
45.	Potser	en	qualsevol moment la malaltia s'agreugi			1		
46.		en	pocs dies, la Carolina es morí.			1		
47.		en	canvi la situació s'allarga				1	
48.		en	el seu cas, aquestes possibilitats han triomfat, de manera que finalment				1	
49.	f quan vam xocar	en	aquella cantonada,	1				
50.	Totes les fotos de la seva vida caben	en	una capsa de sabates		1			
51.		En	seixanta anys no ha tingut mai ni un minut			1		
52.	Per tot això les fotos	en	blanc i negre conviuen amb les fotos <u>en</u> colors.				2	
53.	b Guarda la capsa	en	un armari,		1			
54.	va voler un menjador igual-igual al que tenien	en	aquella casa	1				
55.	la que es van fer una setmana abans de casar-se,	en	aquell retratista del carrer Manso.	1				
56.	Ara ha deixat la foto	en	un costat de la taula		1			
57.	no es fixa	en	res del que llegeix.					1
58.	aleshores veu,	en	un racó i cap per avall, el llibre	1				
59.	les lletres que apareixen	en	el criptograma		1			
60.	n'arrenca els fulls, d'un	en	un.				1	
61.	s'acumula des de fa dies	en	un racó de la galeria,		1			
62.	Estan tallades	en	dos trossos.				1	
63.	el tros de foto	en	què apareix sola		1			
64.	que després recull	en	una mà	1				
65.	on anava a netejar	en	una època				1	
66.	Però això és només	en	teoria, perquè a la pràctica				1	
				E	A. L.	T	A	CRP
			68 => 100	10	14	9	27	8
				24			35	
			%	32,9		13,23	57,52	
			%	14,70	20,58	13,23	39,70	11,76

Annex 3. SP encapçalats per *a* i *en* en què les preposicions serien intercanviables

SP locatius encapçalats per *a*

1.	el polsim de les peces de roba que respirava	a	la fàbrica
2.	entra	a	l'ascensor
3.	abans d'entrar	a	les habitacions
4.	va entrar	a	la sala
5.	el necesser que hi ha	a	la lleixa i s'asseu.
6.		A	les parpelles s'hi posa ombra marró
7.	una xerrada que fa	a	la biblioteca de Sitges
8.	. Nota que	a	la comissura dels llavis se li ha agrumollat un tel
9.	un dels mocadors que du	a	les butxaques
10.	ni que les línies que dibuixa	a	les vores dels ulls són errants.
11.		A	l'habitació, el senyor Beneset s'asseu <u>al</u> llit
12.	De la caixa de les eines que té	a	la cuina en treu una escarpra i un martell
13.	Mentre el fill entra	a	l'ascensor,
14.	vivim	a	la mateixa ciutat
15.	Jo diria que vaig conèixer el Beristain	a	la redacció d'una revista
16.	els col·loca	a	l'escorreplats.
17.	em sembla que	a	la seva banda de llit ella tampoc no dorm gaire.
18.		A	la planta baixa, esperant l'ascensor,
19.		A	la carpeta groga hi ha cartes de la mare
20.	que no s'enfili	a	la barana del balcó,
21.	fantasiejo amb besar-la	a	la comissura dels llavis,
22.		a	la immobiliària li donen cartells
23.		a	l'edifici del costat comença <u>a</u> col·locar un altre cartell.
24.	amb una faldilla curta i una raqueta	a	la mà.
25.	Les fotos les mira, sempre,	a	la taula del menjador
26.	ella un petit barret de tul i flors de llessamí	a	la mà.
27.	per llençar-lo	a	les escombraries
28.	Després,	a	la cansaladeria compra croquetes.
29.	. Completa l'acció	a	la cuina,
30.	Quan acaba, deixa les bosses	a	l rebedor
31.	Du una bossa	a	cada mà. Abans d'arribar <u>al</u> contenidor veu un home,
32.			
33.	la foto de tots dos serigrafiada: aquella que es van fer	a	l'estudi del retratista del carrer Manso,
34.	flors de llessamí	a	la mà.
35.	Les busca	a	l'armari,
36.	Busca	a	ls prestatges superiors,
37.	Troba les samarretes	a	l calaix dels draps.
38.	.	A	la part del darrere no hi ha res; és tota blanca.
39.	els fica	a	la bossa,
40.	busca de nou,	a	la capsa de les fotos, el tros de foto
41.	recull en una mà i llença	a	la bossa de les escombraries

42.	entra	a	l'ascensor.
43.	En el primer du un calaix en una mà i la bossa d'escombraries	a	l'altra.
44.		A	cada un dels altres viatges arrossega un calaix.
45.	Quan acaba, descansa una estona	a	la cafeteria del carrer Balmes
46.	sense aturar-se	a	la seva planta,

SP encapçalats per *a* que denoten interioritat

1.	el polsim de les peces de roba que respirava	a	la fàbrica
2.	entra	a	l'ascensor
3.	abans d'entrar	a	les habitacions
4.	va entrar	a	la sala
5.	una xerrada que fa	a	la biblioteca de Sitges
6.	un dels mocadors que du	a	les butxaques
7.		A	l'habitació, el senyor Beneset s'asseu al llit
8.	De la caixa de les eines que té	a	la cuina en treu una escarpra i un martell
9.	Mentre el fill entra	a	l'ascensor,
10.	vivim	a	la mateixa ciutat
11.	Jo diria que vaig conèixer el Beristain	a	la redacció d'una revista
12.	els col·loca	a	l'escorreplats.
13.		A	la carpeta groga hi ha cartes de la mare
14.		a	la immobiliària li donen cartells
15.		a	l'edifici del costat comença a col·locar un altre cartell.
16.	per llençar-lo	a	les escombraries
17.	Després,	a	la cansaladeria compra croquetes.
18.	. Completa l'acció	a	la cuina,
19.	Quan acaba, deixa les bosses	a	l rebedor
20.	la foto de tots dos serigrafiada: aquella que es van fer	a	l'estudi del retratista del carrer Manso,
21.	Les busca	a	l'armari,
22.	Troba les samarretes	a	l calaix dels draps.
23.	els fica	a	la bossa,
24.	busca de nou,	a	la capsa de les fotos, el tros de foto
25.	recull en una mà i llença	a	la bossa de les escombraries
26.	entra	a	l'ascensor.
27.	Quan acaba, descansa una estona	a	la cafeteria del carrer Balmes

SP temporals encapçalats per *a*

1.	La despenja	<u>a</u>	l'instant,
2.	com que som	<u>a</u>	l'estiu,

VRP a <en

1.	com és que triga tant [en>] a venir?
2.	¿Quant trigarà un d'aquests homes [...] [en>] a furgar-hi
3.	L'ascensor triga [en>] a arribar
4.	vaig pensar [en>] a telefonar-li
5.	m'esforço [en>] a ser amable.
6.	Per això s'afanya [en>] a buscar un lloc on puguin reposar per sempre

SP locatius encapçalats per en

1.	oblidat	en	un calaix.
2.	És	en	un penjador.
3.	que seuen de costat,	en	butaques de vímet
4.		en	una d'aquestes taules hi ha un home
5.	De vegades menjo	en	algun bar,
6.	Jo m'assec	en	una;
7.	la Carolina	en	una altra, davant meu.
8.	Una llibreta	en	blanc
9.		En	alguna foto hi surto jo, sis o set anys enrere.
10.	firma exemplars	en	uns grans magatzems
11.	f quan vam xocar	en	aquella cantonada,
12.	Totes les fotos de la seva vida caben	en	una caps de sabates
13.	b Guarda la capsa	en	un armari,
14.	va voler un menjador igual-igual al que tenien	en	aquella casa
15.	la que es van fer una setmana abans de casar-se,	en	aquell retratista del carrer Manso.
16.	Ara ha deixat la foto	en	un costat de la taula
17.	no es fixa	en	res del que llegeix.
18.	aleshores veu,	en	un racó i cap per avall, el llibre
19.	s'acumula des de fa dies	en	un racó de la galeria,
20.	que després recull	en	una mà